

**З большевиками
не може бути
компромісу!**

(ОСТОРОГА СЛУГИ БОЖОГО АНДРЕЯ
ПЕРЕД КОМУНІЗМОМ)

УКРАЇНСЬКИЙ ЖУРНАЛ
для молоді і старших

ЕКРАН

UKRAINIAN MAGAZINE
FOR YOUTH AND ADULTS

Шіна поимр. — Р 2.00
Січень-Квітень 1981

Рік ХХ. Ч. 112-113.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

Молитва за Батьківщину

О, СВЯТА!
СВЯТА БАТЬКІВЩИНО МОЯ!
ЯК ПОМОЖУ ТОБІ В ОДЧАЮ, —
І ТИ ЗАКОВАНА, І Я . . .
СКАЖУ ТИРАНАМ БОЖУ ВОЛЮ, —
НЕ РОЗУМІЮТЬ, НЕ ПРИЙМУТЬ!
І НА ТВОІМ ШИРОКІМ ПОЛІ
КАМИННЯМ ВІСНИКА ПОБ'ЮТЬ!
ЗНЕСУТЬ ВІСКОКІ МОГИЛИ
І ПОНЕСУТЬ ІЗ СЛОВОМ ЗЛА!
ТЕБЕ УБИЛИ, РОЗЧАВILI
І ВОСХВАЛИТЬ ЗАБОРONИЛИ
ТВОЇ ВЕЛИКІ ДІЛА!
О, БОЖЕ СИЛЬНИЙ І ПРАВДИВИЙ,
В ТВОЇ РУЦІ — ЖИТТЯ І СМЕРТЬ —
ВЛІГТИ У СЛАВУ СВОЮ ТВЕРДЬ
І СОТВОРИ СВЯТЕС ДІВО —
ВОСКРЕСНУТЬ МЕРТВИМ ПОВЕЛИ!
БЛАГОСЛОВІ ВОЗСТАТЬ СОБОРОМ
НА ПОДВИГ НОВИЙ І СУВОРИЙ —
НА ЧИН ВИКУПЛЕННЯ ЗЕМЛІ,
ЗЕМЛІ, ПОВITOВІ В НЕСЛАВУ,
СТОКРАТ ПОЛИТОВІ КРИВАВО
КОЛІСЬ ПРЕСЛАВНОЇ ЗЕМЛІ!

Vyacheslav Chornovil

Ivan Kandyba

Stefania Shabatura

Yosyf Zisels

Mykola Rudenko

Oksana Meshko

Vasyl Stus

Vasyl Striltsiv

Vitaliy Kalynychenko Olha Heyko

Yuriy Lytvyn

IN DEFENSE OF HUMAN RIGHTS IN UKRAINE

ЦЕРКВА І ЖИТТЯ

REMEMBER THEM

If Ukrainians are to jar the Australian public and media into recognizing the plight of our brothers and sisters trapped in the gulag, then community action must be both informative and highly visible. So, what to do?

First we suggest that all Ukrainians write letters to their respective government representatives urging them to press the Soviets at every opportunity on their ghastly human-rights record and the holding of political prisoners in direct violation of reams of international agreements. Moreover, Ukrainians should blitz the non-Ukrainian press with letters detailing Soviet repression. In addition, letters of support should be mailed to individual Ukrainian political prisoners. Letters should also be posted to Soviet officials and prison administrators protesting the imprisonment of all national and human-rights activists. But this type of sedentary activism, however vociferous, is not enough.

Ukrainians must be prepared to take their protest into the streets. By participating in demonstrations, marches and mass rallies protesting Soviet kangaroo

Petro Sichko

Yaroslav Lecit

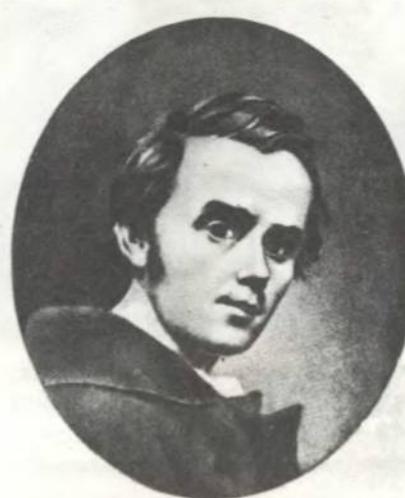
Oksana Popovych

Mykola Horbal

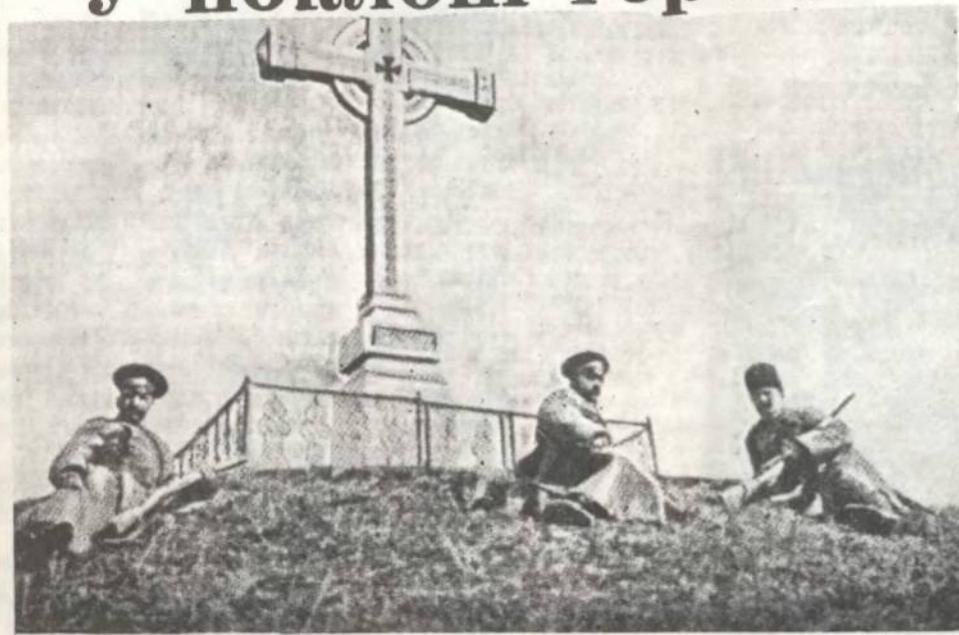
Iryna Senyk

Shevchenko Self Portrait, 1840

BARD OF FREEDOM LOVE UKRAINE

У ПОКЛОНІ ГЕРОЯМ

Russian soldiers guarding Shevchenko's grave in Kaniv, Ukraine,
to prevent demonstrations in honour of the centenary
of the birth of the poet, in 1914.

В обороні арештованих і переслідуваніх в Україні!

Пошана Заповіту

Сто двадцять літ, як струни обірвались,
Як втихла кобза нашого Співця,
Та мов живі, слова його остались,
І вічними стануть без кінця.

В словах отих любов палка до Волі,
Ненависть і гнів до лютих ворогів,
Бажання вирвати свій люд із цут недолі,
І повести до щастя ясних днів . . .

Пошана рідного: звичаїв, ноші й мови,
І гордоші за свій прадавній рід,
І згода, повна братньої любові,
Ось наш Шевченків вічний Заповіт.

Хто зберігає волю Заповіту,
Той Україну любить над усе,
Шо й засвідчатиме цілому світу,
Шо в нього серце українське б'є.

Сто двадцять літ, як струни обірвались,
Як втихла кобза нашого Співця,
Та мов живі, слова його остались,
І вічними стануть без кінця.

I. Savitska

Danylo Shumuk

Lev Lukianenko

Oles Berdnyk

Vasyl Romanuk

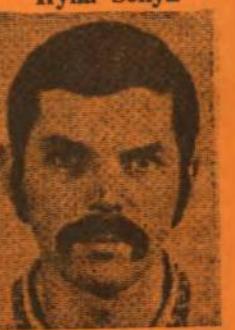
Vasyl Sichko

Zinoviy Krasivsky

Mykola Matusevych

Myroslav Marynovych

...з української хроніки в світі...

ВІНИПЕГ

Нарада Єпископату і представників вищих церковних управлінь трьох Митрополій Української Православної Церкви у вільному світі відбулася 13—15 березня 1981 р. у приміщенні Консисторії УГПЦеркви у Вінніпезі (Канада). Участь у цій нараді взяли всі 8 українських православних Єпископів, а саме: Митрополити Мстислав і Андрей, Архиєпископи Борис, Орест, Марко, Константин і Миколай та Єпископ Василій.

Крім Владика УГПЦеркви в Канаді ще репрезентували архіпресвітер д-р С. Савчук, митрат М. Юрківський, прот. д-р Г. Удод, прот. С. Ярмусь і свящ. В. Василів та миряни суддя І.

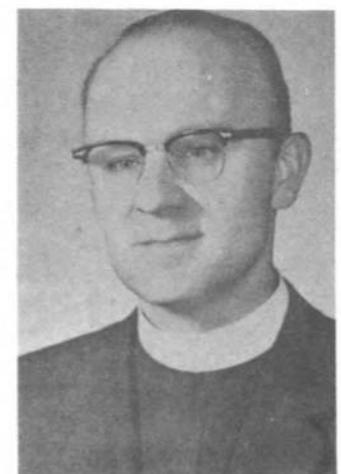
Соломон, д-р П. Кондра і Д. Керелюк. УПЦ в ЗСА ще репрезентували протопресвітери Ф. Білецький і А.

Селепіна та прот. Ф. Істочин і мирянин д-р Ю. Криволап. Від УАПЦ в діаспорі були ще протопресвітер А.

Дублянський і мирянин мгр. В. Дідович. (З українського православного журналу «Рідна Церква»).

Блаженний
Владика Мстислав

Владика Степан Сулик

Болючі втрати Православної Церкви

Українська Православна Церква зазнала в останньому часі дві болючі втрати: упокоїлися в Бозі Владика Миколай, Архиєпископ Торонта і Східної Єпархії Канади, та Владика Орест, Архиєпископ УАПЦ на Західну Європу.

Архиєпископ Орест Іванюк помер у вівторок 14 квітня 1981 р. в Нью-Йорку, ЗСА, на 81-му році життя. Народжений 25 червня 1900 р. на Буковині, бл. пам. Владика Орест студіював теологію в Чернівецькому університеті, а в 1926 р. був висвячений на священика. Під час другої Світової війни душпастирював на Холмщині, а в 1947 р. вийшов до Канади, в 1965 постригся у ченці. Собор УАПЦ 1969 р. обрав Архимандрита Ореста на кандидата в єпископи, а хиротонія відбулася 28 березня 1969 р. в Дербі, Великобританія, від 1975 р. Владика Орест отримав титул архиєпископа.

Похорон відбувся 17 квітня у храмі св. Андрія. Того ж дня відбулася з рамени Єпархіального управління УАПЦ на Західну Європу Соборна Панахида за спокій душі бл. пам. Владики Ореста в католицькому соборі Покрови Пресв. Богородиці і св. Ап. Андрія Первозванного в Мюнхені.

30 березня 1981 р. упокоївся на 78-му році життя бл. пам. Владика Миколай УГПЦ, під час відвідин родини в Рочестері, ЗСА. Покійний народився 9 вересня 1903 р. на Буковині, студіював у Чернівцях, Кішиневі й Яссах, здобувши диплом інженера-агронома. Прибувши 1949 р. до Канади, проявляв жваву активність в церковно-громадському житті і здобув у 1959 р. ступінь ліценціятеоології Богословського факультету Колегії св. Андрія в Вінніпезі, того ж року був висвячений на священика. XV Собор УГПЦ в Канаді обрав його кандидатом на єпископа, хиротонія відбулася в 1975 р. Від серпня 1976 р. Владика Миколай займав місце

єпископа-помічника Східної Єпархії, в 1977 р. став він єпископом Торонто й Східної Єпархії, до гідності архиєпископа підніс його XVI Собор УГПЦ в 1980 р.

Похорон бл. пам. Владики Миколая відбувся 7 квітня в катедрі св. Володимира в Торонто.

Вічна Ім пам'ять!
Шлях перемоги -

Archbishop Nicholas

Правлячий Єпископ на Західну Європу
Архиєпископ Орест

Зустріч двох Митрополитів, Кир Степана і Кир Мстислава

Бауд Брук. — «Христос серед нас — є і буде!» Цими молитовними словами обмінялися тут, біля вівтаря у церкві-пам'ятникові Св. Андрея, первоєпархії Української Православної і Української Католицької Церкви в ЗСА на закінчення промовистої і прикладної для громади зустрічі у пополудневих годинах, в понеділок, 23-го березня ц.р.

Нововисвячений Архиєпископ Степан Сулик, Митрополит для українців-католиків у ЗСА, прибув сюди з офіційною візитою і запросив Владику Митрополита Мстислава до участі в церемоніях його інсталації, які відбудуться у вівторок, 31-го березня, у катедрі Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії у Філадельфії.

Владика Сулик прибув у товаристві о. Романа Дубицького, його наслідника на становищі пароха української католицької церкви Успення Матері Божої в Перт Амбої. Вже в середу, 25-го березня, Владика Степан Сулик мав переїхати до Філадельфії на постійне перебування.

Достойно, радісно і гостинно прийняв українського католицького первоєпарха в ЗСА Блаженний Владика Мстислав, спершу у своїй приватній резиденції біля маєстатичної церкви-пам'ятника, а відтак товаришив йому у відвіданах музею і самої церкви. Погратувавши спершу новообраниму

католицькому Митрополитові, Владика Мстислав подарував йому ряд книжок. У своєму чергуванні передав йому деякі із своїх праць.

З жалом повідомив Владика Мстислав молодшого віком Архиєпископа-Митрополита, що з уваги на вже раніше заплановану поїздку до Європи, а відтак до Тунісу, згідно з лікарськими зарядженнями у процесі реконвалесценції після недавньої недуги, він не зможе особисто взяти участі у церемоніях введення Владици Степана на Філадельфійський престол. Його заступатиме Владика Константин з Чікаго в асистті протопресвітера Артемія Селепіни, голови Консисторії УПЦеркви в ЗСА та о. протопресвітера Степана Біляка з Філадельфії. Митрополит Мстислав запевнив гостя, що після повороту з лікувальної подорожі він загостить до Філадельфії.

Широ і майже з батьківським піклуванням супроводжував Владика Мстислав свого гостя, пояснюючи йому деякі з експонатів у багатому на зразки української релігійної спадщини в музеї. Тут долучився до них ще о. А. Селепіна. Відтак Владики переїшли до церкви і, наложивши білі камелавкіони та епітрахілі, що їм підніс о. д-р протоієрей Франко Істочин, ректор Свято-Софіївської семінарії і особистий секретар

УКРАЇНСЬКИЙ ЖУРНАЛ
ДЛЯ МОЛОДІ І СТАРШИХ

ЕКРАН

UKRAINIAN MAGAZINE
FOR YOUTH AND ADULTS

EKRAN

ВИДАЄ В-ВО „ЕКРАН“. ВІДПОВ РЕД А АНТОНОВИЧ
АДРЕСА ADDRESS
A. АНТОНОВИЧ
2222 W. Erie Street
Chicago, Illinois 60612
U.S.A.
Ціна примір. — 200 PHONE 942-0126
Single Copy — \$ 2.00
ЗЛОЖИЛИ

Марія Янківська

Степан Янківський

Степан і Марія Янківські з Вінниці — це найбільші жертводавці „Екрану“ по-між українцями Канади.

На пресовий фонд

Пресовий Фонд за місяці вересень 1980 — Квітень 1981.

по 50 дол: Об'єднання Жінок ОЧСУ — Чікаго, Дам'ян Стельмах — Чікаго, мгр. Вол. Нічай.

по 40 дол: Д-р Ір. Гребеняк, Мих. Біраковський Вінніпег — збіркова листа, М. Клепачівська — Зіон.

по 30 дол: П-во І. Дудичі — Чікаго, С. і В. Брухи — Торонто, П. Зеліско.

по 25 дол: Теор. Данчевський, Н. Хойнацька, Мих. Тимків, хор „Дніпро“ — Міннеаполіс.

по 20 дол: Ів. Ліщинський — Чікаго, Мик. Сливка — Чікаго, ред. Костюк Іван, З. Мороз, мгр. Остапюк — Флюр., д-р Р. Кобилецький, Мих. Івасівка — Нью-Йорк, Мих. Корінець — Льюїс Анж., Олек. Луцький — Філад. проф. Ю. Сидорович.

по 15 дол: Д-р Р. Погорецький, Ост. Держко, д-р Яр. Лозинський — Чікаго, д-р П. Попович — Чікаго, М. Зіняк — Торонто.

12 дол: Патр. Пилипець.

по 10 дол: О. І. Кротець — Чікаго, О. Мальченко, мгр. Мир. Турянський, М. Клепачівська, д-р Демус, Всея. Зінченко, Вол. Дебайло, д-р Ст. Бернардин, проф. Вол. Пакуляк, проф. Вол. Чижик, п. Доляк — Тор. Р. Барчук, Денис Мацьків, д-р Вол. Федуняк, П. Жила, Остравський Вол. Е. Загачевський, Ант. Тарадайко, Р. Завицький. Р. Станбрет

по 6 дол: Мих. Ракуш — Флюр., д-р Яр. і мгр. Ярослава Панчуки.

по 5 дол: М. Клепачівська, мгр. Н. Хойнацька, проф. Д. Навроцька — Вінніпег, інж. О. Бандера, о. д-р Біланич І., О. Цвік — Торонто, д-р Т. Гаєцький, ред. О. Новицький, інж. С. Голяш, М. Сайкевич, Ст. Кікта, Олек. Бахнівський, о. митр. М. Бутринський, Р. Дачкевич.

по 3 дол: інж. І. Струк, Яр. Ратич, інж. П. Трильовський.

по 2 дол: П. Дялобога — Філ., О. Панчишин.

Митрополита. Йоїдва первоієрархи підійшли до престолу і поцілували Святу Євангелію.

«Христос серед нас», — промовив Владика Мстислав. «Є і буде», — потвердив Владика Степан. Тричі обнявшись і поцілуувавши, Владики ще раз повернулися до приватного помешкання Митрополита Мстислава, де на них чекала легка перекуска.

Ще кілька слів про церковні і громадські справи спільнотного зацікавлення, повторні запевнення взаємної пошани, приязні і співпраці в майбутньому — і Владика Степан попрощався з Митрополитом Мстиславом, дякуючи за гостинність і подарунки та бажаючи Владиці швидкого повороту до здоров'я і побачення у Філадельфії.

ЧИ ВИ ВЖЕ є ПЕРЕД
ПЛАТНИКОМ „ЕКРАНУ“?

З нагоди Великодніх Свят містимо цей різьблений свічник з писанками, як одну з праць аматора різьби Петра Зеліска, що почав вивчати її на еміграції в переселеному таборі в Бамбуруку в Західній Німеччині.

Martyrs of Russian prisons, concentration camps and insane asylums waiting for your help in their defense.

Ліда Чорний і Олесь Фурда, члени ансамблю школи-кобзарського мистецтва, вітають нового президента Америки, Рональда Регена.

ПРЕЗИДЕНТ РІГЕН ПОКЛАДАЄ НАДІЮ НА БОГА

Президент Рональд Ріген, в часі сніданку 5-го лютого ц. р., з нагоди "Народного Дня Молитов", промовляючи до близько 3.000 учасників, сказав, що він краше зможе виконувати свої президентські обов'язки, будучи свідомим для себе опіки Божого Провидіння. Між привітами був віце-президент Джордж Буш, советський амбасадор Анатолій Добринін, пастор Біллі Грагам, мейор Нью-Йорку Едвард Кач, члени Конгресу і члени Уряду..

При цьому президент розповів казку про одного чоловіка, якому приснилось, що він ішов берегом моря, а біля себе бачив Божу постать у людському виді. Оглядаючись поза себе, він навіть бачив одні і другі сліди, витиснені на піску. Коли він попав у журбу, завважив, що на піску залишились тільки одні сліди. Тоді співати Господу, чому залишив його в часі найбільшої потреби. На це питання слідувала Божа відповідь: "Я не лишив тебе. А коли ти бачиш тільки один ряд слідів на піску, це означає, що тоді я несусь тебе на своїх раменах". Закінчуєчи розповідь, президент Ріген додав: "Я свідомий цього, що в майбутніх днях та роках моєї праці, багато разів буде так, що буде тільки один ряд слідів у моєму житті. Навіть Добринін, склонивши голову, слухав з увагою слів президента, а відтак разом з іншими іх оплескував..

З того часу не проминуло ще два місяці, як точно словникою слова президента, бо тільки Боже Провидіння захоронило його життя в часі атентату 30 березня. Так, на життєвій стежці президента виднів тоді тільки один ряд слідів, тому, що Господь мав його в Своїх руках.

о. І. Сиротинський,

Владика Іннокентій Лотоцький
Єпископ Епархії св. Миколая в Чікаго

В ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа. Амінь.

„Величає душа моя Господа і дух мій
радіє в Богі, Спасі моїм” (Лк. 1,46-47).

Радіє душа наша в Господі, що сьогодні силою Святого Духа і цим святым рукополаганням передаю святу Христову владу двом Учителям віри, Архиєреям і Пастирям нашої святої Української Помісної Церкви. Радіємо сьогодні всі, що наша Церква-Страдниця в Україні і на поселеннях цією подією дас живий доказ, що вона живе, змагається і в ній увіковічнюється діло Христове, як це каже Другий Ватиканський Собор, ісповідництвом, терпінням і ось двома новими Апостолами в особах нових Архисрей — Степана й Іннокентія. Нехай буде благословенна ця хвилина, нехай подяка наша лише сьогодні до неба, нехай прославлений буде Бог у Пресвятій Трійці Єдиний, що зглянувся на смирення народу нашого, скинув могутніх з престолів, підняв угору смиренних, наситив багатими голодних, багатих же відіслав з порожніми руками (Лк. 1,52-53).

о. крил. Маркіян Стефанів
парох церкви св. Покрови в Торонто

Преосвященні і Дорогі Владики, мої Браття! Ви бажали, щоб я уділив Вам цю святу хіротонію і „доброй справи Ви бажали” (1 Тим. 3,1). Цією струдженою рукою передав я Вам святий повний терпіння дотик Слуги Божого Митрополита Андрея — моого великого Попередника на Києво-Галицькім Престолі, і через апостольське наслідництво Ви увійшли у тисячлітню вже чергу спадкоємців-ієрархів цього Престола, на якому сиділи і владіли велетні духа, що були всім для всіх у своєму народі, зокрема в часах лихоліття і поневолення.

Цим дотиком і святым рукоположенням Ви одержали наче важкий символ Вашої принадлежності до тієї Святої Української Церкви, що „обідрана сиротою на своїй землі плаче”, але не слезами розпачу, а радше слезами любові і віри Магдалини, що їй „узяли Господа, і не відає, де положили Його” (Ів. 20, 13). Цим святым рукоположенням Ви стоїте перед Вашою Церквою, Вашим великим Народом, перед Вашою Україною із величними відповідальностями, які в Христі Ісусі є хрестом, що його маєте нести враз із своїм Народом, і своєю Церквою в одності з ним, „щоб сповнити всяку правду”

ПАТРІЯРХ ЙОСИФ

Lotocky is installed as Ukrainian bishop

Chicago Tribune

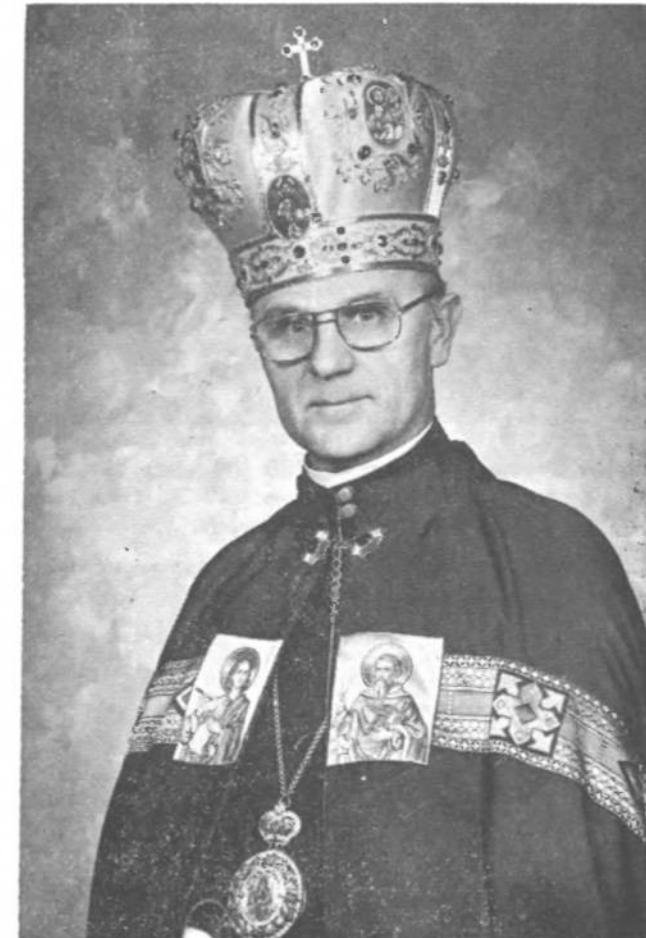
The Most Rev. Innocent Hilarion Lotocky, in colorful ceremonies rich in the traditions of Eastern Rite Catholicism, was installed Thursday as the second bishop of St. Nicholas (Ukrainian) Diocese at St. Nicholas Ukrainian Catholic Cathedral.

Bishop Lotocky, 67, a native of Petlykivtsi in the Western Ukrainian section of the present-day Soviet Union, was appointed by Pope John Paul II on Jan. 29 to succeed the Most Rev. Jaroslav Gabro, who died last year.

The landmark cathedral at Oakley and Rice, with its Ukrainian-style, onion-shaped copper domes, provided a richly-textured setting for the two-hour liturgy presided over by Archbishop Pio Laghi, the Vatican's apostolic delegate, and Cardinal John Cody, archbishop of Chicago.

The climactic act of installation was performed by Archbishop Stephen Sulyk, of the Ukrainian Metropolitan of Philadelphia.

When he was consecrated a bishop at St. Sophia's Church in Rome on March 1, Bishop Lotocky became the spiritual leader of some 75,000 Ukrainian Catholics in the Chicago area.

Владика Степан Сулик
Філадельфійський Архієпископ і Митрополит
українців в ЗСА

З нами сьогодні тут у соборі Святої Софії, наче Сестри Київської Софії, — духи великих святих Предків наших — Володимира, Ольги, Йосафата, Андрея. Стоїмо перед ними і перед картиною Останнього Суду, про який читає нам нинішня свята евангелія, з нашими відповідальностями берегти велику їхню спадщину, берегти їхню апостольську віру, берегти рідного благочестя, берегти рідні святі права Церкви і Народу і горіти їхньою любов'ю до Господа і Його вічних правд! У Ваших руках — їхні заповіти, в яких чути відлуння пророчих слів апостола Андрея на київських горах. Збережіть їх ненарушеними і несплямленими у вірності своєї традиції, відчуваючи дотик рук, через які сплила на Вас ця Божественна Благодать, рук патріярших, які носять печать вірnosti через каторгу і тюрми.

Нехай Господь Вас благословить і кріпить, а Пресвята Богоматі — наш Покров — все має Вас під свою опікою. Амінь.

† ЙОСИФ, Патріярх і Кардинал

Собор Св. Софії в Римі
Неділя, 1 березня 1981 р. Б.

о. Маркіян Стефанів

ТУГА

Дивлюсь на Тебе, Україно,
Хоч з відалі уже іків,
І чую стогні Твій, руїно,
І плач Твоїх Синів.

Хоч я далеко за стіною,
Лечу до Тебе й Твоїх низ,
Щоби зустрінутись з Тобою,
Посеред наших спільніх жнів.

Серед Твоїх садів квітучих,
Під вишнями десь край села,
Посеред піль і трав пахучих,
Де молодість мої цвіла.

Хоч поміж нами є простори
І ділить нас німа стіна,
Лечу до Тебе понад гори,
Щоб тільки Ти була вільна.

А як втомлюсь я у просторах,
Посеред лютої зими,
Тоді повернусь в інших порах,
Як зацвітута Твої сади.

З присвятою моїму Дорогому Професорові,
Ісповідниківі Віри, Блаженнішому Патріарху
Кир Йосифові.

Stepan Bandera

Yaroslav Stetsko

Roman Shukhevych

АКТ ПРОГОЛОШЕННЯ

Відновлення Української Держави 30 червня 1941 року у Львові

1. Волею українського народу, Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери проголосує відновлення Української Держави, за яку поклали свої голови цілі покоління найкращих синів України.

Організація Українських Націоналістів, яка під проводом її творця і вождя Євгена Коновалець вела в останніх десятиліттях кровавого московсько-большевицького поневолення завзяту боротьбу за свободу, взвісає увесь український народ не скласти зброї так довго, доки на всіх українських землях не буде створена суверенна українська влада.

Суверенна українська влада запевнить українському народові лад і порядок, всесторонній розвиток

усіх його сил та заспокоєння його потреб.

2. На західних землях України твориться українська влада, — яка підпорядкується українському національному урядові, що створиться у столиці України — Києві.

Українська національно-революційна армія, що твориться на українській землі, боротиметься далі проти московської окупації за Суверенну Соборну Державу і новий, справедливий лад у цілому світі.

Хай живе Суверенна Соборна Українська Держава!

Хай живе Організація Українських Націоналістів!

Хай живе Провідник Організації Українських Націоналістів — Степан Бандера!

Львів-город, 30 червня 1941 року.

Ярослав Стецько
Голова Національних Зборів

ТОМІН УКРАЇНИ

ACT OF PROCLAMATION OF THE UKRAINIAN STATE

1. By the will of Ukrainian people, the Organization of Ukrainian Nationalists under the leadership of Stepan Bandera proclaims the restoration of the Ukrainian State, for which entire generations of the best sons of Ukraine have given their lives.

The Organization of Ukrainian Nationalists, which under the direction of its creator and leader Evhen Konovalets during the past decades of blood-stained Muscovite Bolshevik subjugation carried on a stubborn struggle for freedom, calls upon the entire Ukrainian people not to lay down its arms until a Sovereign Ukrainian State is formed in all the Ukrainian lands.

The sovereign Ukrainian government assures the Ukrainian people of law and order, multi-sided development of all its forces, and satisfaction of its demands.

2. In the western lands of Ukraine a Ukrainian government is created which will be subordinated to a Ukrainian national administration to be created in the capital of Ukraine, Kiev.

3. The Ukrainian national-revolutionary army, which is being created on Ukrainian soil, will continue to fight against the Muscovite occupation for a Sovereign All-Ukrainian State and a new, just order in the whole world.

Long live the Sovereign Ukrainian State!

Long live the Organization of Ukrainian Nationalists!

Long live the leader of the Organization of Ukrainian Nationalists — Stepan Bandera!

The City of Lviv, June 30, 1941, 8 p.m.
Jaroslav Stetsko

Head of the National Congress

До українського народу!

ПЛАСТИРСЬКИЙ ЛИСТ МИТРОПОЛИТА КИР АНДРЕЯ

З волі Всемогучого й Всемилостивого Бога в Тройці Єдиного зачалася нова епоха в житті Державної Соборної Самостійної України.

Народні Збори, що відбулися вчорашинього дня, ствердили й проголосили ту історичну подію.

Повідомляючи Тебе, Український Народ, про таке вислухання наших благальних молитов, взываю Тебе до вияву відчаності для Всешинього, вірності для Його Церкви і послуху для влади.

Воєнні часи вимагатимуть ще багато жертв, але діло, розпочате в ім'я Боже, з Божою благодаттю, буде доведене до успішного кінця.

Жертви, яких потріба конечно досягнення нашої цілі, полягатимуть передусім на послушному підданні справедливим наказам влади, не противним Божим законам.

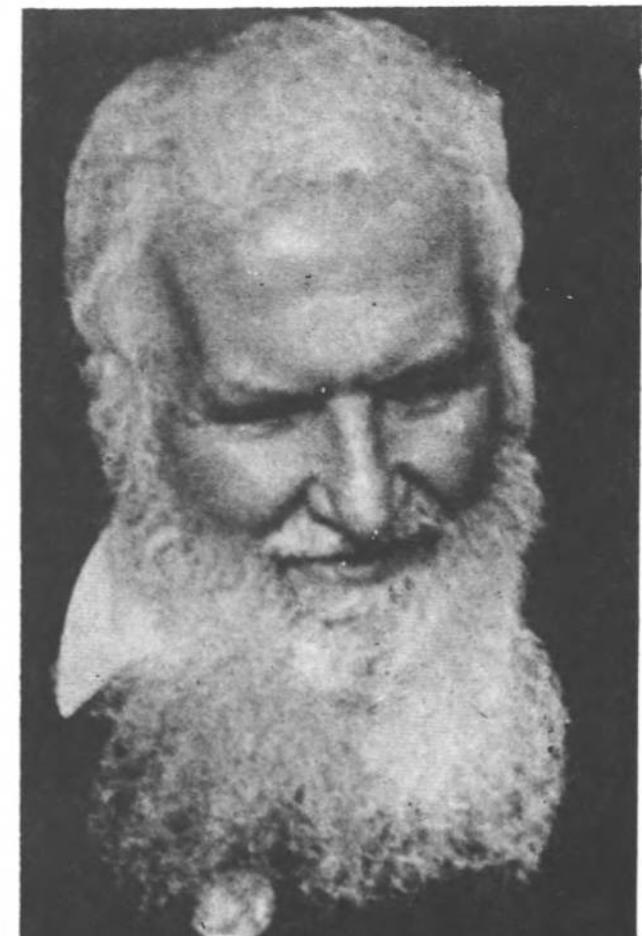
Український народ мусить у цій історичній хвилині показати, що має досить почуття авторитету й життєвої сили, щоби заслужити на таке положення серед

народів Європи, в якім міг би розвинути усі Богом собі дані сили. словить усі Твої праці, Українською Карністю, солідарністю, совісним покаянням обов'язків, докажіть, щим Провідникам Святу Мудрість що ви дозрілі до державного життя.

Установленій владі віддаємо належний послух. Узнаємо Головою Державного Правління України пана Ярослава Стецька.

Дано у Львові при Арх. Храмі Св. Юра, 1. 7. 1941 р.

† Андрей — Митрополит

Слуга Божий Митрополит А. Шептицький

“THE VOICE OF THE MARTYRS”

Родина Січків. Стоять справа: Василь, Оксана, Володимир. Сидить: Петро і Стефанія Петраш

courts and the detention of political dissidents, Ukrainians will do more than grab the coveted attention of the media. In manning the barricades — en masse — the emigre community will show the Kremlin that Ukrainians in the diaspora are a force to be reckoned with, and that the Ukrainian cause remains the esprit de corps of Ukrainian life in the West. Perhaps more importantly, a Ukrainian show of force will dispel the Kremlin's belief (and hope) that the Ukrainian emigre community is in disarray, incapable of decisive collective action.

If mass response to community action fails to materialize or is phlegmatic and desultory, then Moscow will have little choice but to conclude that the sluggishness is a symptom of an irresolute community. Should this happen, the biggest losers will be the thousands of Ukrainians imprisoned in the Soviet Union for their beliefs. We owe it to them, to our nation and to ourselves as Ukrainians to demonstrate our support for these courageous men and women, and disapproval for the baleful system that robs them of their freedom.

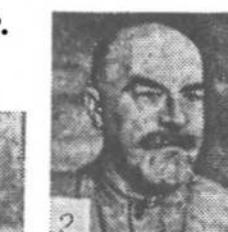
**ГЕТЬМАН П. СКОРОПАДСЬКИЙ І ЙОГО
МІНІСТРИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ В 1918 Р.**

(Тільки частина уряду)

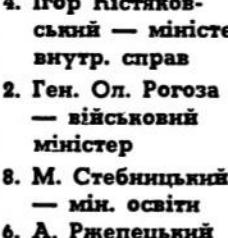
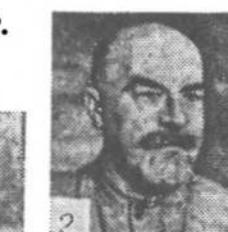
1918

1. Ф. Лизогуб — Голова Ради Міністрів
3. Д. Дорошенко — мін. закорд. справ
5. Адмірал Покровський — команд. Чорноморських портів і флотів
7. Вол. Леонович — міністер земельних справ

4. Ігор Кістиковський — міністер внутр. справ
2. Ген. Ол. Рогоза — військовий міністер
8. М. Стебницький — мін. освіти
6. А. Ржепецький — мін. фінансів

1981

1 квітня „Нова Рада” вмістила поезію „Гимн” Григорія Чупринки, в якій він привітав воскреслу Батьківщину:

Слава Україні,
Любій Отчіні
Слава довіку однині.

Єдність і згода,
Право й свобода —
Доля найкраща народна.

Гніту владики
Край наш великий
Знати не буде во віки.

Люд роботяцій
Всюди трудяцій
Знатиме роки найкращі.

Працю і зброю
Ми за собою
Масм, щоб стати до бою.

Єдність і згода,
Право й свобода
Доля найкраща народна.

9. Сергій Шелухин — Голова Мирової Делегації від Гетьманського Уряду (у переговорах з делегацією Російської Соціалістичної Республіки відносно визначення кордону між Україною і Росією). 10. Вячеслав Липинський — посол Гетьманської Держави у Відні, пізніший автор "Листів до Братів-Хліборобів", 11. Б. Бутенко — міністер шляхів.

29-го Квітня 1918 року — це початок Світлих Днів у новітній Історії України! Перший раз в Історії України джерело Влади виведено з традиції, а не з бунту, з МОРАЛЬНОЇ, а не фізичної сили — з чогось СТАРШОГО, ніж сама Влада. З проголошенням Гетьманства з'явилась хоч на коротку історичну хвилину — Законність, Маестатичність і Загальність Української Верховної Влади! — В. Липинський.

Інж. Павло Маренець

ПІДНЕСЕННЯ ПРАПОРІВ НА КОРАБЛЯХ ЧОРНОМОРСЬКОЇ ФЛОТОВІ

ВІСНИК

День 29 квітня 1918 року увійшов до історії Чорноморської Флоти як світлив, радісний день. В той пам'ятний день кораблі Чорноморської Флоти, що стояли в Севастополі, в командах яких переважали українці, піднесли українські синьо-жовті прапори.

Незвичайна подія. На кораблях, що плавали під імперськими прапорами, несподівано замаяли українські!

Чорне Козацьке море, по якому плавали ще наші князі, гуляли чубаті запорожці, повернуто було до України. Флота виявila свою волю — підлягати Урядові України. Превелика радість для всіх українців.

Як це сталося і чому?

Пам'ять про цю історичну подію досі живе серед українців. Наші часописи пишуть про цю подію кожного року, але з того писання мало що можна довідатися. Пишуть про Чорне море, як українське море, про те, як подавалась команда, про капітана-лейтенанта Шрамченка, ніби в нього переходується той прапор Чорноморської Флоти, що був піднесений. Лише в останньому часі помітні деякі зміни в наставлені до цієї події, близькі до правди. Так „Українське Народне Слово“ що виходить в Пітсбургу, у Великодному числі ч. 7 в передовій статті, написало:

„У квітні кожного року відзначаємо День Українського Чорного моря. Саме тоді, в день перевороту влади в Україні від УЦР до гетьмана П. Скоропадського, Чорноморська Флота підняла українські блакитні-золоті прапори на знак вірності Україні“.

Отже, це я була причина, чому на кораблях Чорноморської Флоти були піднесені українські прапори. Причиною було проголошення відновлення Гетьманства — традиційної форми державного устрою України. Радість українського народу, з приходом проголошення Гетьманства, розділяла з ним і Чорноморського Флота. Піднесенням прапорів на своїх кораблях наша Флота вітала гетьмана Павла Скоропадського, як Володаря України.

Коли в Києві 29 квітня 1918 р., після проголошення на хліборобському з'їзді гетьманського нащадка-династа Павла Скоропадського Гетьманом всієї України, пополудні відбувався молебень на

площі перед Софіївським собором, тоді саме на кораблях Чорноморської Флоти в Севастополі були піднесені українські прапори з тризубом і хрестом. Київ співав — Многая Літа Гетьману всієї України, а над Чорним морем лопотіли українські прапори.

Подія піднесення прапорів на кораблях Чорноморської Флоти не є відірвана від подій в Києві, а тісно з нею пов'язана в одно. Щоб ясніше представити собі цю подію, звернемось до історії. Згідно Берестейського мирного договору з центральними державами в 1918 р., Крим, а значить і флота, залишився поза Україною. І не тому, що центральні держави не хотіли признати Крим для України, а тому що українська делегація на переговорах заявила, що Уряд УНР рахує Крим окремою татарською республікою, і що IV Універсал не включає Крим в межі України!

Тепер вони виглядає дивним, що українці відмовились від Криму, але тоді соціальні клічі були вищі від державних інтересів.

Крим не включений до України і територіально відірваний від Росії, залишився сам для себе. Покинутою сама для себе залишалась і Чорноморська Флота, хоч Кремль рахував її як спадщину Російської Федераційної Республіки.

Коли ж почався наступ за звільнення України від большевиків, а слідом за тим наступ ніцизів на Крим, перед Чорноморською Флотою встало складна проблема: як бути?

Большевики з Москви наказували евакуювати Флоту до Новоросійська, але ні флота ні портові робітники не хотіли евакуюватися. До того, евакуюватися до Новоросійська — значить зруйнувати флоту, бо в Новоросійську не було відповідної бази для кораблів.

На зорі 29 квітня частина кораблів під тиском комісарів і революційних матросів, евакуювалась до Новоросійська. Більшість кораблів, команди яких складалися з українців, залишились у Севастополі. Залишився в Севастополі також командуючий Флотом адм. Саблін зі своїм штабом, на кораблі „Юрій Переможець“.

Коли ж на адміральському кораблі була одержана вістка, що о 4:00 год. пополудні, відбувається в Києві молебень з нагоди проголошення Гетьманом всієї України Павла Скоропадського, адм. Са-

блін дав знак піднести українські прапори на кораблях. Про це він повідомив Київ, як також Берлін і Москву. Слідом за „Юрієм Переможцем“, що першим підніс український, прапор, українські прапори були піднесені на всіх кораблях, що стояли біля Севастополя.

Піднесення прапорів на кораблях Чорноморська Флота вітала проголошення Української Держави на чолі з Гетьманом Павлом Скоропадським.

Що сталося з кораблями, що відливали до Новоросійська за наказами з Москви?

Через 9 днів після прибуття кораблів до Новоросійська, німецьке командування з Києва зажалодо від Сов. Уряду у Москві повернення кораблів до Севастополя, вказуючи на те, що перенесення флоту порушує Берестейський договір, загрозивши при тому, що в противному разі вони продовжуватимуть наступ Чорноморським побережжям.

Сов. Уряд 28 травня 1918 р. наказав затопити кораблі. На кораблях з'явилися комісари й озброєні червоноармійці, почалися мітинги. Матроси з України і з Пів. Кавказу запротестували проти наказу Москви про потоплення кораблів.

16 вересня 1918 р. лінійний корабель „Воля“, який командував капітан Тихменів та який виконував обов'язки командуючого флоту, вийшов з порту в сторону Севастополя і став на рейд, очікуючи інших кораблів. Вечором на кораблі „Воля“ відбулась парада старшин, на якій вирішено пливти до Севастополя під українським прапором.

До Севастополя повернулись не всі кораблі. Деякі з них, що стояли близько берега, були захоплені червоноармійцями і демонстрантами у матроській уніформі, 18 вересня 1918 р. вони були затоплені, згідно з наказом з Москви.

Пишучи про Чорноморську Флоту, не можна не згадати Гетьмана Павла Скоропадського, який виборов право на признання цієї Флоти Україні. Володіючи мистецтвом державної дипломатії, гетьман зумів довести німецьким політкам, що Чорноморська Флота належить Українській Гетьманській Державі.

Німецьке командування у Києві робило спротив заходам Гетьмана в справі передачі флоту Україні. Тоді гетьман звернувся безпосередньо до цісаря Вільгельма, в часі своєї візити дня 6 вересня 1918 р. В результаті Німеччина погодилась передати флоту Українській Державі. Після того був вибраний п'яти передачі воєнних і торговельних ко-

Наша єдність буде найбільшою силою

Historical Atlas Of Ukraine

Thanks to the efforts of the Committee for the Publication of a *Historical Atlas of Ukraine*, which is based in Chicago, Ill., a good portion of the funds for its publication has been received, and the materials for publication have already been sent to the printers.

Upon completion, the volume will be unique, in that no adequate historical atlas of Ukraine has existed up till now.

The appearance of this *Historical Atlas of Ukraine* should, for the first time, present a historically correct, and cartographically objective depiction of Ukraine.

**ПАВЛО СКОРОПАДСЬКИЙ
ГЕТЬМАН ВСІЄЇ УКРАЇНИ**

Після
Урочистої Літургії в Соборі Св. Софії, в Києві відбувся молебень на площі цього ж Собору в День 29-го квітня 1918 р.

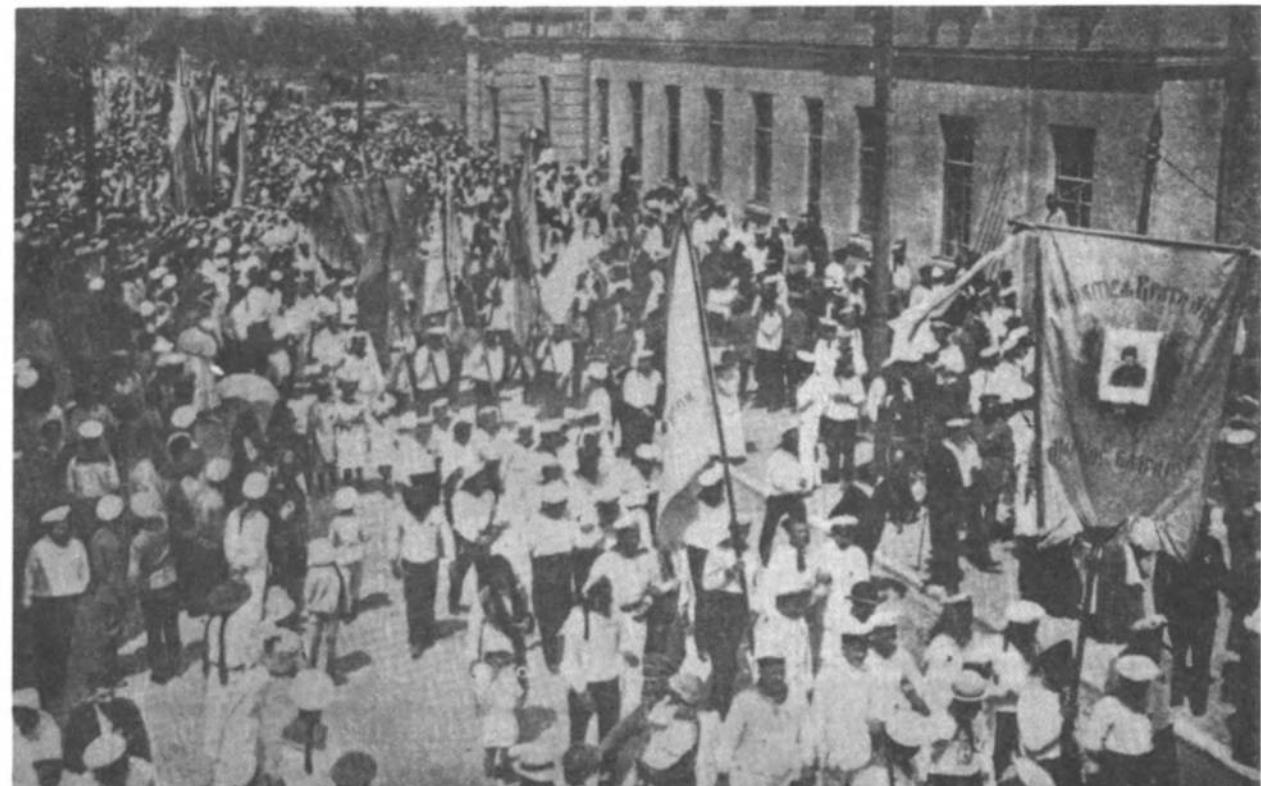

раблів. Вже в перших днях жовтня 1918 р. призначений гетьманським урядом командантом флоту і всіх портів адмірал Покровський повідомляв, що на двох канонірках та знищувачах мін вже вивішенні морські прапори за новим зразком, затвердженим Гетьманом.

До речі, слід тут згадати, що заходами Гетьмана до України був прилучений Крим, залишений поза межами України попереднім урядом УНР. Владу в Криму, де крім тягар і зайшлого російського елементу, живо чисельне українське населення, захопили представники російського елементу. Уряд Гетьмана П. Скоропадського домагався, щоб Крим було прилучено до України, якій економічно тісно був пов'язаний з Україною. Коли ж „кримський уряд“ під проводом ген. Сусловича спротивився, то Україна проголосила в серпні економічну блокаду. Крим скапітулював, у вересні в Києві було заключено договір про прилучення Криму до України, як автономної області.

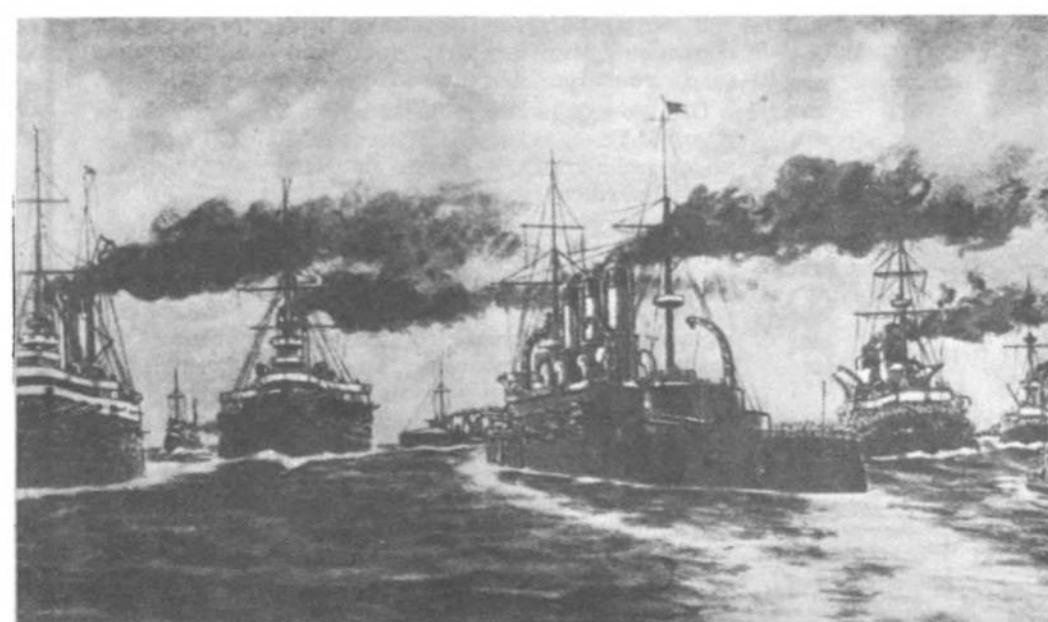
Гетьман Скоропадський виборов Чорноморську Флоту і Крим для України; великий внесок дав у розвиток цієї нашої Флоту. Без Гетьмана Скоропадського на кораблях Чорноморської Флоти не маяли б наші синьо-жовті прапори з тризубом.

За „Гетьманським Голосом“ — 79-2.

Величава маніфестація Української Чорноморської Громади в Севастополі 10-го травня. 1917 р.

Лефіляда Української Воєнно-Морської Флоту після підняття нею на кораблях українського державного прапору в день 29 квітня 1918 року.

„Хто борбу
веде
— поборе!
Хто терпить
лиш —
тому горе!“
Б. Л.

50-РІЧЧЯ ХАРКІВСЬКОГО ПРОЦЕСУ СВУ І СУМ

Цього року минуло п'ятдесят років від часу ліквідації в жорстокий спосіб Української Автокефальної Православної Церкви. Спілки Визволення України та Спілки Української Молоді (УАПЦ, СВУ та СУМ) т. зв. процесом СВУ-СУМ в Харкові, столиці тодішньої „радянської“ України. Визвольні змагання 1917-21 років принесли хоч і на короткий час волю, але сколихнули сумлінням широких мас українського населення. На жаль, на превеликий жаль більшість населення України зрозуміло після двосятілітньої неволі ціль визвольних змагань тоді, коли Українська армія знаходилася вже в чотириногому смерті.

Вибухи повстань у різних частинах України не принесли бажаних наслідків. Інтелігенція і свідоме духовенство побачили, що маси українського народу потребують духовного відновлення, віри в самих себе і свого біжнього, своєї української Церкви, яка б віру в Бога і віру в українську націю поєднала і цим поєднанням створила б з нас одну велику родину. Перед початком визвольних змагань ми, українці, фактично не мали своєї Церкви в повному розумінні слова, а це, можливо, і була одна з причин, чому ми програли визвольні змагання.

І тому, 1921 року на Свято Покрови до Вічного міста Києва були скликані делегати від духовенства і мирян на Всеукраїнський Собор Української Православної Церкви, на якому було вирішено раз і навік вийти, відриватись від московської юрисдикції і створити свою, ні від кого незалежну Українську Автокефальну Православну Церкву.

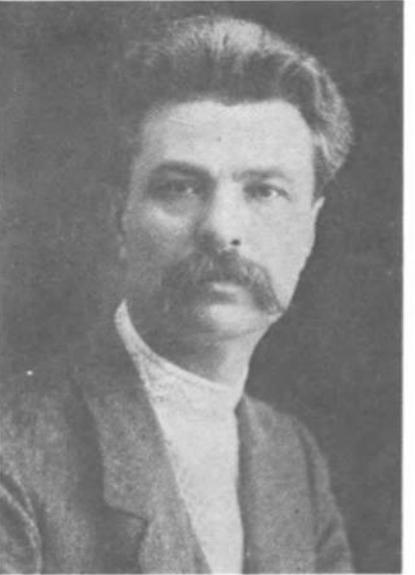
Відновлено українську єпархію на чолі з Митрополитом Василем Липківським, який незабаром стане Стадником. — введено українську мову в Богослужіння, перекладено св. Письмо на українську мову, введено певні інновації для Епископату і духовенства, відновлено діяльність традиційних братств, сестрицтв, відновлено стару традиційну соборноправність в управлінні парафій, і в короткому часі Україна вкрилася мережею парафій УАПЦ. Це сталося п'ять тижнів перед боям під Базаром. Чин відновлення Української Автокефалії був освячений українською кров'ю Героїв Базару. Це діялося переломового історичного 1921 року: нація програла війну зброчно, а виграла, перемогла ворога духового.

Визвольні змагання не закінчилися 1921 року, вони тривають аж до сьогодні в інших формах. Вже в 1924 році українські вчені під проводом академіка Сергія Єфремова, які дотепер об'єднувались у Товаристві Української Державності, зібрались на хуторі біля Києва і у висліді своїх таємних нарад створили Спілку Визволення України, взявшись за мотто: „Держава над класами, держава над партіями“. За рік своєї строго підпільної праці був укомплектовані провід СВУ та створені нові клітини СВУ в Харкові, Одесі, Полтаві, Умані, Смілій і Кременчуці. СВУ об'єднувало у своїх рядах у першу чергу науковців, працівників пера й інтелектуалістів, які властиво творили інтелігентну верству української нації на той час.

За кілька років майже всі університети і педагогічні заклади були обсаджені членами СВУ, або члени СВУ мали на викладачів свій вплив. При Всеукраїнській Академії Наук було створено Науково-педагогічну комісію та Бюро педагогічної консультації. Ці дві установи були обсаджені науковцями-членами СВУ і вони мали за завдання утримувати зв'язок з професорами, викладачами та директорами різних училищ та закладів.

ВАСИЛЬ ЛІПКІВСЬКИЙ
Митрополит Київський і всієї України,
Metropolitan Vasil Lipkivsky (1921—1927)

С. О. Єфремов (академік)

М. П. Павлюшчіков

Що говорять гіподрібні:

Батарея сміху

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР ОН
ЛІЖЕ П'ЯТИ БРЕЖНЕСУ ВІСНИК

З нагоди 60-річчя большевицького перевороту генеральний секретар ОН Курт Вальдгайм приєднав і свій голос до прославлювачів „броватого Ліліча“.

Ось що між іншим написав він на адресу: Москва, Кремль, Генеральному Секретарові КПСС і прем'єр-міністрів та голові Верховної Ради ССР „містерові“ Брежнєву:

„... ССР відіграв і відіграє основну роль в творенні світу, в якому ми живемо... Советський Союз виступив в ОН з великим числом важливих ініціатив, склерованих на скріплення миру і безпеки. Прихильність Советського Союзу до політики відпружнення і його пропозиції в галузі розширення були значним вкладом в зусилля міжнародної спільноти для досягнення цієї життєво важливої цілі... Послідовна підтримка вашою країною цілей, зафікованих у статуті ОН, є для нас джерелом надінності в діяльності для досягнення миру в цілому світі і кращої міжнародної співпраці“...

На утримування ОН — цієї міжнародної антиамериканської організації платники податків у ЗСА оплачують 25% її бюджету.

СВУ звернув особливу увагу на пресові видавництва, а з них такі, як: „Слово“, „Книгоспілка“, „Світ“ та „Рух“ були повністю під контролем членів СВУ. СВУ розгорнув національно-усвідомлюючу працю між артистами, співаками, кіно-режисерами, працівниками української кооперації й особливо між членами мистецьких груп, що роз'їздили по цілій території України. СВУ мав великий вплив на фінансові установи, як „Укрінбанк“, „Сільбанк“ і „Сільський господар“, що видавали довготермінові низькіпроцентові позички купцям, селянам і дрібним підприємцям України. По містах і селах були зорганізовані кредитівки — кооперативи, що пізніше стали нашому населенню в великий пригоді. Протягом СВУ утримувава певні зв'язки з білоруськими, грузинськими, вірменськими і казахськими самостійниками.

В 1929 році, цебто за рік до масових арештів, приблизно 15 тисяч шкіл з мільйонами учнів і студентів, де працювало біля 50,000 учителів були під впливом і певною контролю СВУ, виконуячи постанову Спілки: „Дати непофальшовану правду-знання українським учням і студентам“.

В 1925 році з допомогою провідних членів СВУ було організовано з найбільш національно свідомою молоді Спілку Української Молоді. Ця молодечка організація стала також законспірованою організацією. Вся праця провадилася п'ятками. Перша п'ятка стала головним бюром СУМ на чолі з головою Миколою Павлюшківим.

Клітини СУМ творили по університетах, середніх школах, військових закладах та інститутах і також за короткий час клітини СУМ були майже по цілій Україні. Вже в 1926 році, коли долетіла вістка в Україну про смерть Головного Отамана Симона Петлюру, члени СУМ розклейли леточки біля київського собору св. Софії та в Інституті Народної Освіти, а в 1927 році — в Миколаєві на місцях будови кораблів. Члени СУМ видала українською і грузинською мовами спільну леточку і розповсюдили серед бійців і командирів військового гарнізону, що стояв біля Херсону і Миколаєва. Всі заходи ГПУ-НКВД знайти, хто це зробив, зазнали повного фіяско.

З доручення Президії СВУ і Головного бюра СУМ Володимир Дурдуківський як голова Науково-педагогічної комісії в обіжникові до професорів писав: „...горе тому народові, якого зрадлива доля позбавила місця історичного кореня, який не витворив національного ґрунту. Тому ми повинні повернути нашому народові його історичну спадщину, мусимо з'язнати його з славним минулым, мусимо повернути порвані за лихих часів історичні традиції“.

Още і стало моттом праці і завдань СВУ-СУМ. Утиси і терор червоної Москви, а бажання нашого народу бути господарями на своїй землі викликали ряд повстань: на Полтавщині, Чернігівщині, біля Вінниці, а відтак повстання Батиря в Азії та повстання казахів і українців. Організаторами і провідниками згаданих повстань стали члени СУМ: Дигас, Рябченко, Каранда, Гризло, Шевчук, член СВУ Шопин та Бендик, який пізніше згинув смертью героя в рядах УПА.

За розповідідю вже покійного Хмарного, в районах Новоукраїнки, Кіровограду і Знам'янки членами СУМ були зліквідовані: озвірілій комісар Лашкарьов та Шкворцов, кілька голів т. зв. комізэмів, а брати Степан і Кость Лизогуби зірвали військовий потяг біля станції Знам'янка, а самі, оточені ГПУ-НКВД, згинули смертю героїв.

Членам СУМ вдалось перенести сумівця лейтенанта Крутъка з Києва до школи червоних командирів у Москву із завданням виконати атентат на Сталіна, на жаль, під час маневрів кілька старшин, у тім часі і лейтенант Крутъко, були забиті і, звичайно, атентат не виконано.

Ось ця праця і подібні подвиги — це лише частина праці, виконаної членами СВУ-СУМ. Більшість її з огляду на законспірованість, залишилась для нас невідомою.

Ось ця праця і ріст національної свідомості українського народу налякали Москву і вона кинула всю свою силу з допомогою українських яничар на українство. Для цього було організовано так званий Харківський процес. Власти Українська Автокефальна Православна Церква вже перед процесом низначила всіми можливими засобами. Харківський процес засудив на кару смерті і довгочленеві терміни 45 мужів, що репрезентували УАПЦ, СВУ і СУМ, хоч багатьом з них не доказано вини. Підсудні, або як їх тоді називали — Сумління України, на протязі процесу поводились гідно, спокійно відповідали на обвинувачення, кожен беручи вину на себе. На Харківському процесі червона Москва судила ідею самостійної України, бож визвольні змагання продовжувались: у духовій діяльності УАПЦ, в науковій — СВУ, а в відтинку молоді — СУМ.

Харківський процес — насильна колективізація, щтучний голод, чи по-теперішньому голокост, прокіялі роки Ежовщини, арешти, розстріли, висилки в Сибір і далеку Північ — не припинили змагань українського народу за волю. Вже в 1929 році створилася нова політична сила — ОУН, що перебрала, розгорнула і організувала нову збройну боротьбу за ту саму ідею — вільну Україну. Коли ця боротьба стала придушеною, вийшли повстання в Норильську, Кінгірі й інших концтаборах, з'явилися шестидесятники — знову члени культурного відродження, а з ними ізуть десятки, сотні інших.

Боротьба продовжується. Важка і затяжна ця боротьба, але вона закінчиться українською перемогою. Ми боремось за те, що нам дав Всешипний. — найкращу в світі землю і право бути господарями на ній! Перебуваючи в цій боротьбі, ми маємо за обов'язок записувати в історію буття нації золотими літерами імена тих, що поклали найдорожче, що мали, — своє життя — на вітвар визволення України, щоб прийдешні покоління бачили, читали, вчili, і знали, якою дорогою ціною здобувається воля.

Теж, відзначаючи 50-річчя сумнозвісного т. зв. Харківського процесу, яким розпочато ліквідацію згаданих установ, скажімо голови в пошані до тих, які творили історію, поклавши своє життя за нас, іхніх близьких. А пам'ять Мігронолита, Епіскопія і духовників УАПЦ, членів СВУ і СУМ, нехай буде між нами і прийдешніми поколіннями вічно живою.

СВОБОДА, СУБОТА, 13-го ГРУДНЯ 1980 4:260.

В тіні

Secretary-General Kurt Waldheim

МАПА УКРАЇНИ

(в англійській мові)

видання Ліги Американців Українського Походження в Чікаго.

Кольорова, в скалі 1 : 1,350,000

Рис.: В. Карпа

Вступні пояснення

д-ра Л. Добрянського, проф. Джорджіанського Університету

Дотепер ця мапа розійшлася по всіх усюдах у 35,000 примірників.

Ціна одного примірника — \$ 2.50

Замовляйте на адресу:

League A. U. D., Inc.

841 N. Western Ave. — Chicago, Ill. 60622

ПРЕЗИДІЯ СКВУ ВІДБУЛА ЧЕРГОВІ НАРАДИ

ЗВІДОМЛЕННЯ З ПРАЦІ ТА ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТИ НА ЦЕЙ РІК
БУЛИ ПРЕДМЕТОМ НАРАД

В суботу 7-го лютого ц. р. відбулися у Нью-Йорку збори президії СКВУ. Сесією провадив през. Микола Плавюк.

На засіданні Секретаріату СКВУ сидять (зліва): мгр Іван Базарко, Митрополит Максим Германюк, Микола Плавюк, Василь Безхлібник і Митрополит Мстислав; стоять (зліва): Володимир Мазур, Василь Кирилюк, мгр Іван Винник, проф. Богдан Гнатюк, адв. Богдан Долішний, сен. Павло Юзик, д-р Франко Мартинюк, Олександра Ковалська, проф. Василь Омельченко, ред. Ігнат Білинський, д-р Роман Трач і д-р Володимир Душник (на знімці бракус д-ра Любомира Романкова, який прибув на збори після зроблення спільної фотографії).

[Фото: Роман С. Голіят]

СВОТОВИЙ КОНГРЕС ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ І ЙОГО ЗАВДАННЯ

Світовий Конгрес Вільних Українців (СКВУ) — це найвища міжкрайова координаційна громадська надбудова для українців у вільному світі, яка реpreзентує приблизно 2,500,000 українського суспільства в двадцятьох країнах.

УКРАЇНСЬКІ БАТЬКИ!
ДОКАЖІТЬ ДІЛОМ, що ВИ ЗА УКРАЇНСЬКУ МОВУ!
ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ ДО РІДНИХ ШКІЛ!

Дорогі Батьки! Учіть своїх дітей любити Бога і Україну.

Бога взвивай, а рук прикладай!

Українська приказка

Працею і ощадністю люди
багатіють.

Без Бога - ні до порога.

Хто рано встає, тому Бог дає!

українська приказка

Не одним хлібом
живе людина.

Ісус Христос

КАЛЕНДАР УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ

Хто визволить себе,
Той вільний буде...

Україна, любі діти,
Край добра й краси
Сонце там промінно світить
На поля й ліси.

Річок, скрізь, прудких багато
Знай, дитино, знай
Україна наша рідна -
Це чудовий край.

Учитель і пророк Тарас
Боровся і терпів за нас.
Тож бережім, як добре діти
Його величні заповіти.

Свою Україну любіть,
Любіть її во врем'я люте
За неї Господа моліть!

Т. Шевченко

Ми є діти українські,
Український славний рід,
Дбаймо, щоб про нас маленьких
Добра слава йшла у світ.

Ти на ніч не дивись,
Яка б ніч взагалі не була на землі,
Прийде ранок колись.

Б. Лепкий

1980

Нагинай галузку поки молода!

Замовляйте:
Гурток Прихильників Української Дитини
Children's Care Group — Roma Chumak
16 Rivercrest Rd.
Toronto, Ont., Canada, M6S 4H3
Tel.: (416) 769-2535; 762-1410

Евгенія Зарицька

Курс диригентів у Музичному Інституті ім. М. Лисенка у Львові 1936 р. В першому ряді сидять викладачі. З ліва-до права: Б. Кудрик, М. Колесса, Ст. Людкевич, В. Барвінський, Нест. Нюканківський. Фото з архіву М. Івасівки.

СЛАВЕН ЛЬВОВЕ!

Дебют Евгенії Зарицької і Теодора Терена-Юськова — у Львівському театрі в опері „Фаворита“ Г. Доніцетті 17 травня 1937 р. Ставив оперу Світова Слави бас-баритон А. Дідур. Диригент — Лерер. Терен-Юськов (з бородою) сидить по середині за ним в білій сукні стоїть Єв. Зарицька. Біля неї Адам Дідур, а коло нього проф. Лерер. На право стоїть перший М. Рибчин, за Єв. Зарицькою на ліво стоїть М. Івасівка.

ВІЛЬНА ДУМКА

Я не зираюся писати рецензію про побутову п'есу Спиридона Черкасенка «Про що тирса шелестіла», а бажаю висказати своїх кілька спогадів-вражень про Український Студентський Хор «Тирса» з Вінницегу, Канада. Чомуус заголовок цієї п'еси в моїй уяві завжди викликає образ хору «Тирса», що неначе чудова китиця квітів замай був сцену Дому Української Молоді в Лідкombі й своїм «пташиним» співом чарував серця слухачів і «метеликами» танцюристів ніс думки у да-

Вже два роки минуло з того часу (20.8.1978), як ті запашні личка дівчат і горді постать нащадків козаків милували нас своїм щирим мистецтвом — без звайих блискоток, без бомбастики чи акробатики. Свіжість і ніжність молодих голосів, що під магічним поглядом своєї диригентки (Вірляна Головка) безшлестно, немов **платки** білого снігу», падали «на зеленому листі», або «весняним громом» гри-міли у «Засяло сонце золоте», немов свішан зілля полонили наші серця. Вже два роки минуло, а образ Іх все ще живий перед моїми очима й звуки їхніх пісень все ще «щелестять» у моїй душі.

Лишучи цих кілька споминів-вражінь, я бажаю висловити мое признання і подяку нашим канадсько-українським молодим студентам і їхньому мистецькому проводоші, що відвідали нас. Хоча вони були дуже скромні й не чванилися своїми осягами, від них можна було багато дечого навчитися.

Особливе признання належиться проводові «Тирса» за добір репертуару. У програмі хору була церковна музика і світська. У світській музіці — класичні й популярні твори легкого жанру. Все це в оригіналах або в музичному оформленні самої диригентки Вірляні Головки. Тут треба підкреслити, що в «Тирса» є складний елемент, який

фортепіанні Роман Воробець — професійні музики, а заступниця акомпаньатора Анна Ференц була тоді на закінченні своїх студій гри на фортепіані. Співаки й співачки, танцюристи й танцюристки — це студенти університету або вищих клас середніх шкіл. Українська мова на сцені виразна й милозвучна. Хор дав калейдоскоп української хорової музики, яка дає слухачеві, особливо чужинцеві, повний образ української хорової

Щоб урізноманітнити програму, виступи хору переплітали виступи ансамблю танцюристів, дівочого співочого ансамблю і солістки на фортепіані Анни Ференц, яка відіграла три композиції українських(!!!) композиторів, та соліста на акордеоні Я. Комара, також з укаринським репертуаром. Все це давало гарно заокруглену цілість. Одинокою точкою програми, що не гармонізувала з цілістю — це було сольно на акордеоні, хоч сама гра була на високому технічному рівні.

Дальше признання і подив на-
лежиться цілому ансамблеві «Тир-
са» за внутрішню співпрацю й дис-
ципліну. Це було наявно видно
в хороводах. Не було там зарозуміліх «зірок». Усі виконували
свої завдання з надзвичайною
скромністю. А вже найбільше по-
добалося мені те, що танцюристи
також співали під час хороводів,
що очевидно є суттю хороводів.

Фортепіановий супровід для хору Й мала оркестра для танців були завжди на висоті свого завдання, а музичні аранжеровки молодої диригентки — дуже цікаві і фахово зроблені, так що все звучало цілком природно, а краса звуку досягла свого зеніту у пісні «Сніг на зеленому листі».

Сама диригентка Вірляна Головка, як людина, також дуже скромна. Але як мистець — вона дуже

Студентський хор «Тирса», який 17-го серпня «прилетів» з Канади до Сіднею, виступив із чудовим концертом 20-го серпня в Домі Української Молоді в Лідкомбі (див. фото нашого спеціального фотопортера Петра Грещука). Про цей концерт буде окрема стаття. На знімці перший ряд на додатні (зліва): І. Грицак, І. Панкевич, Л. Радавець, Л. Пізицька, І. Головчинська, М. Василькевич, П. Кечеж. Другий ряд: І. Панкевич, Н. Максимів, Л. Ільницька, Р. Мезібровська, І. Баняс, Р. Демчишак, С. Ілинська, В. Чиблюк, М. Ільницька, І. Стрембіцька, Д. Біловус, М. Анісимович. Третій ряд: І. Шестерняк, Н. Липка, Г. Ференс, М. Глушок, В. Дідух, Ю. Панкевич, Б. Лукі, Б. Галайко, М. Вовкович, І. Семанюк, Х. Боровець, М. Лучинчук, М. Мельницька. Четвертий ряд: О. Депутат, С. Дяків, І. Зюмбра, Д. Василів, І. Лугова, І. Козелко, Г. Кінацьку, М. Радавець, І. Васильків, С. Головко, І. Головчинський, Л. Мельничук, Б. Вапляк, А. Комар, М. Рогатинська. Дирігент хору — пані Вірліана Головка. Ці милі молоді хористи в суботу 19-го серпня, в супроводі голови СУОА Юрія Денисенка, відвідали редакцію «Вільної Думки».

Про що 'Тирса' шелестіла

може вимагати від свого ансамблю, який з подиву гідним відчуттям реагував на кожний її найменший рух руки чи виразу обличчя.

Серце раділо, коли ми бачили на сцені цвіт української молоді з Канади, деякі вже з четвертого покоління уродженці тієї країни. Всі вони — різних українських молодіжних організацій Вінніпегу, переважно Пласту й СУМ'у, плекають українську пісню й український танець на справді високому мистецькому рівні.

Сумно і жалко було на серці,
коли прийшов час прощання. Ко-
ли побачимося знову? І чи взагалі
ще побачимося?

У мосму серці «Тирса» дальше
«шестестить» — співає і танцює.
Мое серце каже мені: «в них ми
живемо, в них надія нашого на-
роду», а за цими словами немов
відгомоном лунає пісня: «Сніг на

зеленому листі».

В загальному Український Студентський Хор «Тирса» з Вінниці- го зі своєю диригенткою — це дійсно вартісна мистецька одиниця. Коли додати до цього ще дві чудові рожі — заповідачку Анна Ференц й адміністраторку Ганю Банас, то дійсно є чим похвалитися. Сподіваюся, що вони всі дальша працюють і довершують своє мистецтво. Одне до них побажання: говоріть між собою по-українсько-

На закінчення насуваються мені деякі порівняння з нашим українським мистецьким життям у Сідней. Правда, Вінніпег має коло 65 тисяч українського населення, а нас тут усього може коло 5 тисяч, отже одна тринадцята частина Вінніпегу. Очевидно, вони мають з чого вибирати. Але не в цьому перевага Вінніпегу. Вони на таку велику кількість населення мають тільки один препрезентативний молодечий хор. У нас завжди існувало, або ще й існує щось іменше три

Навіть такий загаломнаціональний ансамбль як «Боян» має велики труднощі здобути собі загальне признання й підтримку усього українського громадянства. Мимо того, що і Хор і Танцювальний Ансамбль «Бояна» здобули собі незаперечне першество у мистецькому світі не тільки українців, а й усього етнічного й австралійського мистецького світу, — все ж таки знаходяться «партизани», які своєю підривною роботою багато вже пошкодили «Болнові» в його мистецьких змаганнях і даліше стараються шкодити, де тільки можна. Очевидно дуже дискретно!

*Cyrsa choir
Goodwill
Sister city
Concert*

姉妹都市友好親善公演 カナダの若人の歌とウクライナダンスのタペ

ВІСТІ З УКРАЇНСЬКОГО ЛІТЕРАТУРНОГО ФОНДУ
ІМ. І. ФРАНКА В ШИКАГО
ПОЗНАЙОМТЕСЬ З УКРАЇНСЬКИМИ ПИСЬМЕННИКАМИ

UKRAINIAN LITERARY FUND
Звернення до всіх Українців

Зложіть Ювілейний Дар

ШЛЯХ ПЕРЕМОГИ

ПРОГОЛОШЕННЯ VI ЛІТЕРАТУРНОГО КОНКУРСУ

Правління Українського Літературного Фонду ім. Івана Франка в Чікаго у своє 25-річчя проголосило шостий літературний конкурс на найкращі літературні твори, видані в роках 1978-1981. На прохання письменників продовжується рече-нець присилання творів до кінця січня 1982 р. Того ж року відбу-деться роздача нагород в місяці грудні.

Призначенні нагороди

- За прозові твори три нагороди:
1-а в сумі 1.750.00 дол.
2-а в сумі 1.250.00 дол.
3-я в сумі 750.00 дол.
- За поетичні твори дві нагоро-ди:
1-а в сумі 1.750.00 дол.
2-а в сумі 1.250.00 дол.
- За твори для дітей і молоді три нагороди:
1-а в сумі 1.000.00 дол.
2-а в сумі 750.00 дол.
3-я в сумі 500.00 дол.
- За музичний твір пам'яті Станислава Людкевича:
Одна нагорода в сумі 1.500.00 дол.
- За працю в чужій мові з українською тематикою українця або чужинця:
Одна нагорода в сумі 1.500.00 дол.

Проф. Л. Винар очолив Українське

Історичне Товариство

Нью Йорк, Н. Й. (УІТ).— У лютому 1981 року переведено дійсними членами УІТ вибори до нової Управи Товариства. Почесним головою УІТ вибрано видатного українського історика проф. д-ра Олександра Оглоблини. Історичне Товариство очолив проф. д-р Любомир Винар, український історик, визначний ор-

ганізатор наукового життя й ініціатор УІТ. До Президії УІТ також увійшли істо-рики: д-р Марко Антонович — заступник голови, і д-р Олександр Домбровський — науковий секретар і скарбник. Членами нової Управи УІТ стали: проф. д-р Олександр Бараан (Канада), проф. д-р Богдан Винар (ЗСА), проф. д-р Теodor Mačkiv (ЗСА), проф. д-р Mихailo Pap (ЗСА), проф. д-р Orest Sutel'skyj (ЗСА), проф. д-р Teodor Ciuciura (Канада), проф. д-р Dmitro Shulgryn (ЗСА), сенатор д-р Pavlo Yosik (Канада). До Конторальної комісії УІТ вибрано: проф. інж. Léva Bikovskogo, проф. д-ра Osipa Martinukha i проф. Olega

Українка в Оттавському університеті

Назріла необхідність цього разу на- виявлення засновника Фонду, по-гадати українському громадянству, дружжя Івахнюків та існуючий статут Фонду. Не зважаючи на певні труднощі, яких зазнав Відділ сучасних мов Оттавського університету після відходу у вічність проф. К. Біди, програма українських студій триває й надалі та пропонує аспірантам повний курс лекцій у ділянках україністики та су-міжних наук.

Одночасно з заявами до аспірантури рекомендуємо подавати заяви на отримання стипендій із Фонду ім. Івахнюків. Минулого року такі стипендії було виділено не тільки для аспірантів, але й для студентів (undergraduate students). Писати слід на адресу: Department of Modern Languages, University of Ottawa, Ottawa, Ont. K1N 6N5, Canada.

Завідувач Відділом сучасних мов є одночасно членом управи стипен-дійного Фонду, отже, усі необхідні папери можна пересилати одним поштовим відправленням.

Я. Харчун

„Екран”, Рік XX, Ч. 112-113, Січень-Квітень 1981

Проф. О. Оглоблин

Науковий конкурс Українського Історичного Товариства

Із нагоди 15-річчя Українського Історичного Товариства проголошується науковий конкурс з царини історії України. Фундатором конкурсу є Український Літературний Фонд ім. Івана Франка в Чікаго.

Темою конкурсової наукової праці (монографії) може бути окремий період української історії, історіографічна праця, біографічна студія видатних українських діячів. До уваги береться політичну, культурну, релігійну, суспільно-економічну історію, а також праці, присвячені періодизації й термінології української історії.

Розмір конкурсових праць — не менший 150 сторінок машинопису з подвійним інтервалом, не включаючи бібліографії. Праця має бути написана українською мовою. Наукове жюри в складі: проф. д-р Олександр Оглоблин, проф. д-р Олександр Бараан і проф.

д-р Олександр Домбровський, проєвіши оцінку надісланих праць, признає згідно з вимогою першу нагороду в сумі 1.500 дол. Друга нагорода буде у формі відповідного відзначення без грошової нагороди.

Працю у трьох машинописних примірниках слід відправити на адресу: Dr. Alexander Dombrowsky, 16 Clinton Terrace, Jamaica, New York, 11432.

Конкурсові праці приймається до 31-го червня 1981 року. Рецензії на налісані праці жюри учасникам конкурсу не видає.

Управа УІТ складає щиро подяку Управі Літературного Фонду ім. І. Франка в Чікаго за фундацію конкурсової премії і за вклад у розвиток української історичної науки.

**Доктор Академії Наук УРСР
Б. ШНАЙДЕР
наступник проф. К. БІДИ
в Оттаві**

Відділ Модерних Мов і Літератур Оттавського Університету повідомив 14 квітня, що на посаду викладача української філології (мовознавства) прийнято д-ра Бориса Шнейдера.

В наступному академічному році 1981-82 він буде викладати в згаданому повище університеті ось такі курси: Модернізм в Українській Літературі, Українська Проза Радянського Періоду, і Українська Література ХХ століття.

Д-р Шнейдер здобув фахову освіту у Московському Інституті Історії, Філософії та Літератури, а відтак продовживував дальші студії в Київському Університеті, де студіював філологію. Докторат він здобув в Інституті Української Літератури ім. Т. Г. Шевченка при Академії Наук Української РСР. Він є автором багатьох праць і

prof. Кость Біда

НА ЛІТЕРАТУРНИЙ ФОНД

ІМ. І. ФРАНКА В ШИКАГО

зложили

2-ий Список Жертвовавців
на 6-й Конкурс УЛФонду ім. І. Франка
в Чікаго

500.00 Інджеекто Молд Інк. (пп. Борисевич і
Сокологорський)

300.00 Т. Маркус Д-р П. і В. Демуси

200.00 Каса „Самопоміч”, О. Качор.

100.00 Ю. Боєчко, інж. Я. Біліський (Каліф.),
Ю. Стельмащук, В. Тимчина, Іл. Тимчишак, д-р
О. Фаріон.

50.00 І. Козаченко (Кан), д-р Г. Лозинський.

25.00 АБН (Віл. Чікаго), інж. С. Голяш, д-р Б.
Романенчук (Філяд), УНС — Віл. 221, І. і Н.
Хойнацькі.

Мирон Я. Кулкс
член стейтової лігестят. (Іллюзія)

НА ЛІТЕРАТУРНИЙ ФОНД

ІМ. І. ФРАНКА В ШИКАГО

зложили

По 100 дол.

Д-р Марія Фішер-Слиш (Кентакі)

Д-р Піліп Демус

Д-р Піліп Демус з дружиною Володимирою
зложив
300 дол. на VI-тий Літ. Конкурс Івана Франка.

Володимира Демус

Дмитро Костинюк

Михайло Марчук

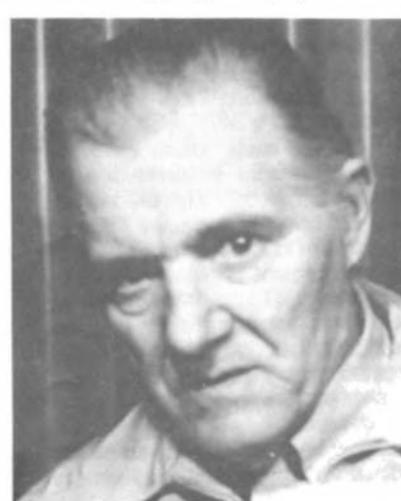
Галия Коленська

Мігр. Мирон Примак

Мігр. Юрій Стельмащук

Ілля Тимчишак

ПАМ'ЯТАЙМО ЗАВЖДИ І ПОВСЯКЧАС, що МОВА є ДУША КОЖНОГО НАРОДУ!!

статей на тему українського
літературознавства.

Аспіранти на курси можуть
сподіватися фінансової помочі
від стипендійного фонду ім.
Івахнюків і Відділу Сучасних
Мов і Літератур. Вони можуть
також викладати мову й
літературу молодшим
студентам. **НОВИЙ ШЛЯХ**

ВІД ВИДАВНИЦТВА, РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ.

Просимо Шановних Читачів, Учителів,
Виховників, Родичів, Симпатиків і Спів-
робітників журнала і в майбутньому да-
лі заохочувати своїх знайомих та прия-
телів до читання і передплачування „Ек-
рану”. Кожному новому читачеві радо
вишлемо журнал для пізнання його змісту
без жадного грошевого зобов'язання.

У нашому Видавництві можна набути
кожноточно цілі комплекти „Екрану”, за
виїнятком двох чисел. За інформаціями,
замовленнями та оказовими числами про-
симо звертатися на адресу видавництва
„Екрану”: Адам Антонович
2222 W. Erie St., Chicago, Ill. 60612

Цією дорогою запрошуємо як стар-
ших, так і молодь до співпраці в розбудові
єдиного того рода ілюстрованого
українського журнала в вільному світі,
з огляду на його соборницький зміст.

Адам Антонович

**ГОВОРІТЬ ВДОМА ДО ДТЕЙ ТІЛЬКИ ПО-УКРАЇНСЬКОМУ! ВІД ВАС
НАЙБІЛЬШЕ ЗАЛЕЖИТЬ, чи ВАША ДИТИНА ЗНАТИМЕ РІДНУ МОВУ!!!**

Мистецька виставка

Ірини Банах-Твердохліб

Студійний Осередок Української Культури при Менор Каледжі у Філадельфії улаштував мистецьку виставку творів Ірини Банах-Твердохліб, що відбулася від 18 до 26 жовтня 1980 р.

Виставку відкрив проф. Петро Мегик. Мисткиня експонувала 52 твори, в тому числі олії, акріліки, емалі, батик та вибійки, котрі повінню гармонійних чистих, живих кольорів чарували глядача.

Немов відкрилась панорама України, коли з-поміж чарівних пейзажів стали промовляти до глядача експресивні картини наших старих дерев'яних церков, що милували його красою народної архітектури та рідного оточення, зображеніх багатим характерним кольоритом.

Ірина Твердохліб — є великий майстер красвидів, вона глибоко відчуває красу природи, легко ловить її настрій та повноту її життя. Поглянемо хоч на два із них:

„Перед грозою”. Із перспективи насуваються темні, важкі, грізні хмари. У недалекій віддалі залихались уже вершки тополь. Відчувається сильний вираз тривоги перед наступаючою стихією.

„Рання весна”. Природа будиться до життя. Гілля дерев набрало свіжого живого кольору, Пагорби до сонця вже зеленіють, а долиною, над рівчиками, природа ще у сні. Аж тут, на цей ранній весняний краєвид,

Ірина Банах-Твердохліб в сукні з трипільськими узорами власної техніки „Мальованка”.

насуваються холодні, люті зимові хмари; завсялися цю свіжу, живу красу прикрити холодним, мертвим снігом.

Композиції вміло з природи підхоплені та добре випрацювані. Майстерно дібрани й гармонійно та доцільно тоновані багаті кольори виразно демонструють потугу стихії та створюють задуманий настрій.

Група картин символічного характеру це сьогоднішня страдальна Україна, зображені такими картинами як „Хресна дорога української матері”, „Сибір”, „Україна сьогодні”, „Два світи”, „Вінниця”, „Українська мати на грани двох світів”. Розгляньмо дві картини із цієї групи:

„Україна сьогодні”, — зображення долі наших страдників-дисидентів, борців за волю України, що, відмовившись від страху, стали на захист рідного народу, його мови, культури, його історичної ідентичності.

„Вінниця.” Це профіль масової могили в „парку культури і відпочинку”. Під шаром землі зображені жахливу советську жорстокість щодо невинного народу.

Дерева в парку відпочинку, що влаштований на поверхні масових могил не є звичайними деревами, вони, хоч і в повному розцвіті, не красуються і не звеселяють — вони оповиті сумом, печаллю, трагізмом, що криється під їхнім корінням.

Також звертали на себе увагу картини виконані в емалі як: „Церкви”, „Мандрівники”, „Красвиди”, „Нагідки”, „Зінії”, „Маки”, „Романи”, „Хризантеми”.

Ірина Банах-Твердохліб закінчила мистецькі студії у Львові, а для поширення мистецького світогляду студіювала ще в Рочестерському Технологічному Інституті, вивчаючи млярство, портрети, шовкодруки, фотoshowcodruki i кераміку.

Оглянувши виставку Ірини Твердохліб, глядач стверджує її мистецьку зрілість, велику працьовитість, широкі заинтересування, як також успішне формування своєго самобутнього стилю. Глядач лишається в надії, що мисткиня постарається дати свою виставку в усіх наших більших осередках, щоб ознайомити нашу широку громаду з її многогранною мистецькою творчістю. Мирослава Мисак

Від Редакції

Степан і Марія Янківські з Вінниці — найбільші жертводавці „Екрану” по-між українцями Канади.

Д-р Роман Смік з дружиною Лідією є найбільшими жертводавцями „Екрану” у ЗСА, та ширими співпрацівниками від самих початків його появи.

Подаемо до ласкавого відома всім читачам, прихильникам і співробітникам „Екрану”, що і це наше число вийшло більш як з тримісячним опізненням через фінансові труднощі. Просимо нас відповісти. Заохочуйте дальше приятелів ставати передплатниками журналу і помагати нам своїми пожертвами продовжити його появу. Підшукуйте у Ваших осередках охочих до співпраці у продажі „Екрану” на місцях. „Екран” зможе дальнє появлятися, якщо удастся нам в Вашою поміччю зорганізувати силну сітку кольпортерів.

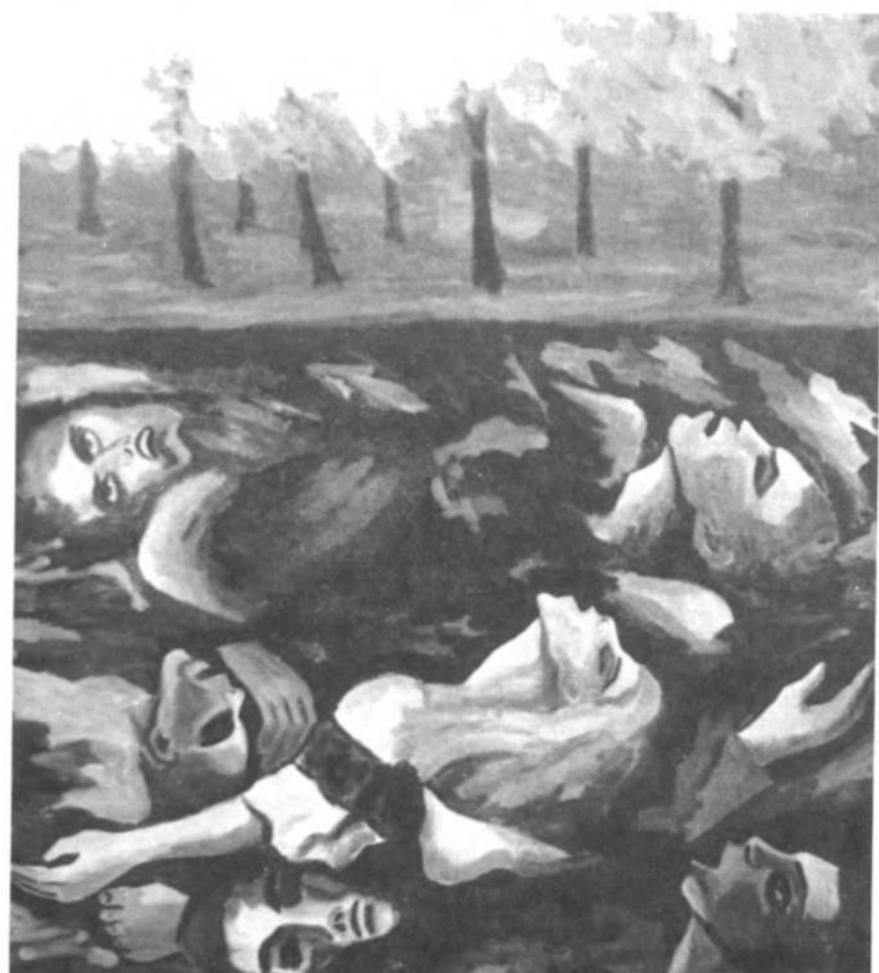
Вірно, що спільними силами зможемо усунути фінансові труднощі, які стоять на перешкоді у нашій праці.

„Два Світи” (ЗСА і СССР)

Сибір — символ неволі України

„Вінниця” — Ірина Банах-Твердохліб

Видавничий комітет творів Романа Завадовича зорганізував в Чікаго 21-го і 22-го березня 1981 року ювілейний фестиваль на пошану автора численних творів для дітей, відбувся 21-го березня конкурс молоді, до якого зголосилися всі українські школи міста (шоденна катедральна і суботні, без уваги на віровизнання) та організації молоді — Пласт, СУМ, ОДУМ, хор „Молода думка“. Вони змагалися в таких конкурсах: виконування афіш, ілюстрацій, спів, хореографія, мистецьке читання (було наявні з прозірками), інсценізації, п'єсок на сцені. Всі матеріали основані на текстах автора-ювілята. Учасники виступали у сценічних одягах, залежно від змісту виконуваного твору. Конкурс тривав 5 годин. Ювілят на вступі сказав, що учасники „пеклали“ його слова на звук, голос, ритмічний рух і тим самим доповнили і прикрасили його уяву. Видавничий комітет і вчителі сказали, що конкурс дуже розрухав молодь і вона готова відповісти до нього з охотою, на віть з ентузіазмом. Конкурс назали „великою лекцією українознавства“. Він відбувся в автодорії катедри. Парадія і управа щоденної школи безплатно відступила всі приміщення.

На другий день, 22-го березня, в автодорії собору св. Володимира і Ольги відбувся урочистий бенкет при відкритті конкурсу з попереднього дня виступили ще раз, так що склався дуже присмінний ко-

нцерт... Перед і після концерту представники громадських організацій виступили з побажаннями — разом 34. Прочитано прізвища осіб і назви організацій з-поза Чікага, в тому з Австралії, Мініхену, Канади, земляцтва Зборівщини і Тернопільщини. Учні зі щоденної школи св. Миколая вручали Ювіляту альбом з малюнками до його текстив, між якими були неукраїнські автори, Італійці та ін., що вчаться у гданській школі. Ювілят дістав різьбу з випаленої та смальованої глини, де на вершинку стоїть постать гнома Ромтомтома. Прегарний привіт вирізблений на металевій дошці присядало „Обєднання Українців Вашингтону, де ще цього року влаштовують окреме відзначення „60-ліття“. Прочитано резолюцію, яку схвалила Палата Репрезентантів ілінської легіслятури. Резолюція відзначася за слуги Ювілята для збереження мови, культури і спадщини його предківського народу та приєднується до української спільноти в пошануванні його 60-річної праці.

Мотиви, що спонукали Видавничий Комітет влаштувати фестиваль, були такі: висловити письменникам прилюдну подяку за його 60-літню працю первом, яка причинилася значною мірою до зусиль нашої сміграційної суспільності зберегти українську свідомість у молоді; вплинути на українську громаду, щоб не забувала, яку першорядну роль у вихованні молоді виконує призначена для неї література.

ФЕСТИВАЛЬ МОЛОДІ

ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ
РОМАНА ЗАВАДОВИЧА
В 60-ЛІТТЯ ЙОГО ЛІТЕРАТУРНОГО ВИСТУПУ

Учні Шоденції Української Католицької Школи св. о. Миколая в Чікаго з Достойним Ювілятом Романом Завадовичем під час святкувань 60-ліття його літературної творчості на конкурсі Фестивалю Молоді, що відбувся 21-го і 22-го березня 1981 р. в Чікаго, і який зорганізував і перевів Видавничий Комітет творів Романа Завадовича в Чікаго. У Фестивалі брали участь усі українські школи і молодечі організації.

Школа св. о. Миколая заняла перше місце в таких конкурсах: за виконання вірша Р. Завадовича „Україна у віршах“, за проект афіші на Фестиваль Молоді, за виконання ілюстрацій до твору Р. Завадовича „Маленький борець“, а друге місце за ілюстрації до твору „Ангел на землі“ та за переклад на англійську мову того ж твору.

Стоять у четвертому ряді, від права: Роман Завадович, мол. — член Видавничого Комітету, проф. Адам Антонович голова Літературного Фонду ім. І. Франка, Оксана Роздольська — член Вид. К-ту. Сидять в другому ряді, від ліва: Іванна Городиська, Сестра Доротея, Софомія Кавка — учителі, Галина Грушевська — голова Видавничого Комітету, внучка Ювілята маленька Руслана Завадович, Ювілят проф. Роман Завадович, Владика Іннокентій Лотоцький — єпископ чікагської епархії, о. прелат Петро Леськів — парох катедри св. о. Миколая, о. прелат Ярослав Свищук — редактор українського католицького тижневника „Нова Зоря“, Сестра Ангелина — директорка Української Католицької Школи св. Миколая, Сестра Вероніка, Сестра Володимира, Анна Дмитрусь, Сестра Марія, Оля Колодій, Марія Фіняк, Марія Боднарук, Слава Проців — вчителька. Біля них з права стоїть, Роман Заяць — секретар і адміністратор Видавничого Комітету.

Члени Видавничого Комітету Творів Романа Завадовича в Чікаго з Ювілятом під час Фестивалю Молоді, що відбувся з нагоди 60-ліття літературної творчості

часті Романа Завадовича 21-го і 22-го березня 1981.

Сидять від ліва: Оксана Роздольська — член, Роман Заяць — секретар і адміністратор, Ювілят — проф. Роман Завадович, Галина Грушевська — голова, Стоять від ліва: Ігор Прийма — скарбник, Роман Завадович, мол. — член, Дмитро Грушевський член. Неприсутні: Олена Прийма — заст. голови, Марта Кухар — пресовий референт.

Молоденці хористи дитячого хору „Молода Думка“ — Чікаго впроваджують Ювілята Романа Завадовича і його внучку Руслану Завадович на зали ювілейного банкету, що відбувся в Чікаго 22-го березня 1981 р. з нагоди його 60-ліття літературної творчості. З права стоїть заступник голови Видавничого Комітету Олена Прийма, по лівій стороні стоїть секретар і адміністратор Видавничого Комітету Роман Заяць.

Відійшли у вічність вона була між нами...

Болючою втратою для Громади Нюарку, Ірвінтону і околиці, а особливо для членок 28-го Відділу СУА, був відхід у Вічність бувшої Голови Відділу бл. п. Стефанії Карапінки — 18 березня 1977 р.

Величаві похорони і численні промови на панахиді і поминках були доказом, що прощають ми велику громадську діячу.

На панахиді промовляла Голова 28-го Відділу Ольга Муссаковська, та Голова місцевого Відділу УККА інж. Михайло Чайківський. На поминках, якими проводив інж. Тарас Дурбак зворушливу промову виголосив проф. Михайло Цяпка, і Ярослав Яворський, який 17 років працював з бл. п. Стефанією Карапінкою в спілці крамниці Говерля, та знову майже всі союзянки забирали слово, щоб висказати свою любов і вдячність бл. п. Степанії Карапінці. Від Земляків Долини прощав Покійну інж. Осип Ховайло, а від Родини дякувала всім доня Орися.

Щоб заслужити собі на таку повагу і любов в громаді, треба було перейти тяжку життєву школу, яку бл. п. Стефанія Гречак-Карапінка з повним успіхом перейшла.

Ось короткий життєпис. Народилася 2-го червня 1903 р. в Долині на Підкарпатті. Закінчила там же гімназію "Рідної Школи", а матуру здала в 1921 р. у Станиславівській гімназії. Переїхала згодом до Львова, щоб студіювати філософію на Українському Тайному Університеті, у професорів: Крип'якевича, Кордуби, Полянського і Студинського. Після ліквідації Українського ТайногоУніверситету продовжувала студії на Карловому університеті в Празі.

Прекрасна Прага, зі своїми старими церквами, монастирями, замками, досконалою фільгармонією, опорою і театром захопила молоду студентку і Стефанія Гречак повною парою користала з цього слов'янського культурного центру. Вона слухала викладів не тільки в Карловому університеті, але теж в Українському Вільному Університеті, у професорів чехів історії і географії, а в українських професорів, які мали катедри в Карловому університеті — історію України в Дмитра Дорошенка, а українську мову і літературу в

Олександра Колесси. Філософію і педагогіку слухала у професорів Каднера, Козака і Пшігода, а в УВУ в академіка Степана Смаль-Стоцького, Івана Мірчука та інших.

Під час студій належала до Академічної Громади. На зборах часто забирала голос, і це був все такий здоровий, добре обґрунтowany погляд, що виключав всяку дискусію. Допомагала товаришкам всім, чим могла, за що її любили всі, хто її знав.

Покінчила студії ступенем учителя для середніх шкіл, але повернувшись на рідні землі, не дісталася посади, бо польська влада мала в той час для української молоді з вищою освітою тільки відкриті в'язниці.

Одружилася 2-го червня 1931 з др. Іппею Карапінкою, якого знала ще зі студій в Празі і зажила щасливим родинним життям, та все знаходила час на працю в Союзі Українок, головно в організаційному апараті.

Друга світова війна, мандрівка з родиною на Захід, врешті приїзд до Америки — все це відбилося на тенденційному здоров'ї бл. п. С. Карапінки. Проте вона ніколи не покидала громадської праці. Часто була в управі 28-го Відділу, а в часі свого головування заснувала курси мальстрима, клуб книголюбів і розбудувала суспільну опіку, а головно стипендійний фонд.

Вищі студії української молоді лежали її найбільше на серці, видно любов до науки це вже родинне в сім'ї подружжя Карапінків, бо обео дітей Юрко і Орися закінчили студії докторатами.

Я особисто дуже вдячна бл. п. Стефанії Карапінці, що мала змогу вчитися від неї як громадсько працювати. Саме за її головства я була імпрезовою референткою 28-го Відділу і ці часи згадую якнайкраще.

Останні місяці свого життя бл. п. Стефанія Карапінка важко хворіла, але навіть в лікарні живо цікавилась справами СУА, а головно стипендійним фондом, бо українську молодь любила понад усе

Таїса Богданська
(Прес. Реф.)

НАШЕ ЖИТТЯ, ЖОВТЕНЬ 1977

Андрій Качор

ІЛЛЯ КАРАПІНКА.

(Замість грудки рідної землі
на могилу друга-кооператора)

І знов „Свобода” принесла сумну вістку, що 20 лютого 1978 року, по короткій недузі, в місті Нюарку, в ЗСА, на 83 році життя, відійшов у вічність д-р І. Карапінка, відомий громадсько-кооперативний діяч в Україні та на еміграції.

Д-р Ілля Карапінка — це класичний приклад тихого, скромного, але все активного та відповідального громадського працівника, який кожну довірену йому працю виконував солідно, без захопу і пригадок і цією працею заслужив собі на те, щоб про нього нашій громаді сказати кілька слів.

Д-ра І. Карапінку я пізнав особисто, мабуть, у 1937 році в Організаційному Відділі Крайового Молочарського Союзу „Маслосо-

юз” у Львові, як організатора, техніка і люстратора для „Районових Молочарень”, членів „Маслосоюзу”.

І. Карапінка народився 29 липня 1895 року в селі Галичині, пов. Городок, коло Львова, в Західній Україні. Середню школу, гімназію, закінчив іспитом зрілості щойно в 1923 році, бо події Першої світової війни і військова служба в австрійській і Українській Галицькій Армії не дозволили йому закінчити середню школускоріше. Після війни й іспиту зрілості І. Карапінка студіює філософію на Карловому Університеті в Празі, а рівночасно брав курс асекураційної математики і техніки на Політехніці в Празі в рр. 1923-30. Студії

Хор „Боян” у Долині під дир. проф. Я. Гречака, що сидить посередині у першому ряді. Перша зліва сидить Іванка Гречак, вчителька Р. Ш. в Долині. Померла перед другою світовою війною. Перша по правому боці проф. Я. Гречака сидить Г. Любачівська, а за ним стоїть її брат М. Любачівський. Його старший брат Лев третій зліва у другому ряді. За ним зліва О. Бабій. Перший, зправа стоїть Вол. Медвіль, а третій Михайло Шумський. Третя зправа сидить Ольга Бойдуник. Яр. і Іванка Гречаки — це брат і сестра С. Карапінки.

„Екран”, Рік XX, Ч. 112-113, Січень-Квітень 1981

бл. п. Стефанія Карапінка

Ілля Карапінка

І для цієї роботи треба було мати цілі кадри добре ви- школеніх, ідейних моло- чарських техніків, організа- торів, агрономів, ветери- нарів, лікарів і сільсько- господарських виховників.

Цими справами займався Організаційний Відділ „Маслосоюзу”, який мав за завдання не тільки творити і контролювати всі клітини українського кооперативного молочарства в Західній Україні, але з тих малих клітин, часто розсіднаних, створити один сильний су- цільний суспільно-госпо- дарський рух, з ясною про- грамою дій, зі строгою ор- ганізаційно-торговельною і виробничою дисципліною, щоб надати цьому рухові поваги серед своїх і чужих, спираючись на конкретних вислідах праці самої цен- тралі та низових клітин.

І тому не кожний міг бути організатором у „Маслосоюз”, бо організатор цієї кооперативної централі мусів бути добрим техніком-молочарем, книgovодом, годівельником, учителем-інструктором і виховником для низових кооператив. Це не було легке завдання. Д-р І. Карапінка всі ці притмети мав і тому дир. А. Мудрик та інж. М. Хронов'ят, які відповідали за працю цього Відділу, з повним довір'ям поручали йому різні важкі

та відповідальні завдання до реалізації. Спершу посилали його як інструктора і техніка до різних Районових Молочарень, відтак як організатора, а вкінці доручили йому вести одну з більших Районових Молочарень у Калуші. Як директор цієї кооперативи, він її повністю змеханізував модерніми тоді молочарськими машинами, що було передумовою для продукції стандартизованого масла на експорт (Маслосоюз експортував надвишку своїх продуктів до Англії, Німеччини, Австрії та інших держав — прим. А.К.).

У тому часі, в Калуші, д-р І. Карапінка, попри працю в Районовій Молочарні, уділявся активно в других кооперативах установах. Він був головою Контрольної Комісії Окружного Союзу, заст. голови Контрольної Комісії Українбанку, членом Відділу філії „Просвіти” в Калуші та членом інших місцевих товариств.

В часі Другої світової війни я знову зустрів д-ра І. Карапінку в Кракові, де 1940 року, за дозволом німецької влади, відновлено на українських землях т.зв. Генеральної Губернії Відділ „Маслосоюз” в Пере- мишлі (на Засіянні) і Ярославі та зорганізовано нові Районові Молочарні в Пере- миському і ярославському повітах, а також на Лемківщині, то для обслуги тих молочарень новостворений Ревізійний Союз Українських Кооператив у Кракові (Галичина була тоді окупована більшевиками), що його зорганізував Іван Фостаковський, покликав д-ра І. Карапінку на ревізора.

Відтак, у 1941 році, коли Галичину окупували німці, д-р І. Карапінка переїхав до Львова на працю ревізора в Молочарському Відділі Ревізійного Союзу Українських Кооператив у Львові, тоді я мав ту шану перебрати від нього опіку над українськими молочарнями в краківському дистрикті. Мені було дуже приемно

цю роботу перебрати, бо д-р І. Карапінка з інж. О. Зибенком у всіх нових, або відновлених молочарнях перевели законні ревізії і наладили ціле діловодство і я не мав великих труднощів продовжувати цю працю, яку вони започаткували, обсадивши ці молочарні добрими українськими фахівцями.

У РСУК у Львові д-р І. Карапінка працював до по-ловини 1944 року, тобто до часу другої окупації Галичини більшевиками.

*

У вересні 1945 року я знову зустрів д-ра І. Карапінку і його дружину та цілу родину в Німеччині, в Арцеберг, де він був, зараз після закінчення Другої світової війни, головою Українського Комітету. Тут хвилево зібралася маленька українська колонія (пригадую собі, що в тому містечку я зустрів сотника О. Навроцького з дружиною Дарією, проф. Охримовича з Сяніччини, мгра Луцького, адвоката зі Старого Самбора, дир. Р. Левицького зі Львова і багато інших) і треба було мати свою організацію для контакту з американцями і німцями. Створено Український Допомоговий Комітет, а головою Комітету обрано І. Карапінку.

Відтак д-р І. Карапінка з родиною переїхав до табору переміщених осіб в Регенсбурзі, де також зараз включився до суспільно-громадської праці. Він був членом Управи цієї Осели та еміграційним референтом для табору. Рівночасно він включився в кооперативну працю. Він був членом Управи Об'єднання Українських Молочарських Працівників, членом коопера-тиви „Єдність“ в Регенсбурзі і від цієї коопера-тиви був обраний до Коопера-тивної Ради в Мюнхені, що сформувалася при „Унії“ — Господарському Об'єднанні і Патронаті Української Кооперації на еміграції.

*

З Німеччини д-р І. Карапінка переїхав до ЗСА і осів в місті Ньюарк, де знову ж відразу включився до громадської праці. Тут, як він мене сам інформував, був директором і скарбником Української Щадниці, головою Пласт-Прияту, членом Крайової Пластової Ради в ЗСА, членом Українського Конгресового Комітету, членом Об'єднання Українців Америки „Самопоміч“, як колишній поручник УГА став членом Об'єднання бувших Українських Вояків, членом-фундатором Східно-Європейського Дослідчого Інституту ім. В. Липинського у Філадельфії та учасником різних коопера-тивних нарад і з'їздів.

Коротко кажучи, д-р І. Карапінка був людиною

ЛЮДИНА ПРАЦІ І СЕРЦЯ (Пам'яті проф. Дмитра Шумея)

Цього року минає 70 літ з того часу, коли в місті Долині, Івано-Франківській області, зорганізовано українську гімназію Рідної Школи ім. Маркіяна Шашкевича. Ця гімназія видала багато знатних людей, які відіграли визначну роль в релігійному, суспільному й політичному житті нашого народу. Коли на західні українські землі прийшла польська влада, для неї сіллю в ої був патріотичний дух, у якому виховувалася молодь долинської гімназії, тому вона намагалася її зліквідувати. Вона відібрала гімназії право прилюдності, знаючи, що через те гімназія сама зліквідується. Щоправда, учні мусили розійтися по різних гімназіях Галичини, але всі вони залишилися гарячими патріотами й понесли з собою в душі ненависть до брутального окупанта.

Коли думаю про долинську гімназію та її 70-ліття, стає перед очима сл. п. проф. Дмитро Шумей, один із найкращих виховників-педагогів тієї гімназії, який не тільки навчав у Долині, але й був родом із Долинщини. Незабаром будуть 2 роки, як американська земля прийняла на вічний спочинок того педагога й громадянина, який завжди з великою посвятою працював для української громади й молоді. Спомин про ту болючу втрату викликає в душі сумні рефлексії, бо вже аж до болю занадто багато листків відірвалося від нашого національного дерева на чужій землі. Журавлиним шляхом відходять із стійки заслужені наші люди на скітальщині, не діждавшись повороту на Рідну Землю. Немов ті журавлі в сумні осінь, відлітають від нас у вірі.

На життевому шляху пок. Дмитра Шумея не світили зорі. Але він завжди належав до тих, що під ударами долі не гнуться. Пришов на світ 26 вересня 1893 року в підкарпатському селі Князівське, долинського повіту, яке дуже часто в пізнішому віці любив з любов'ю згадувати. Батьки його, Теодор і Магдалина, мали багато дітей. Коли в малого Дмитра запримітили велику любов до книжки й охоту до школи, післили його, після закінчення народної школи в рідному селі, до гімназії в Станиславів (Івано-Франківське). Хлопець закінчив її з відзначенням 1912 року.

Коли вибухла I-ша світова війна, Д. Шумей чимало причинився до організації Українського Січового Війська. Воєнна завіюха закинула його до Зальцбургу в Австрії, де працював як секретар у таборі переселенців. На тому становищі мав змогу багато допомогти нашим людям. Водночас студіював на філософічному факультеті у Відні, закінчивши його з великим успіхом. У

вельких громадських чеснот і тому не вмів сидіти бездіяльно. Він ціле життя був тихим, але все дуже активним і відповідальним громадсько - коопера-тивним працівником. Працював без розголосу, без особистої реклами, без претен-сій на віячність української громади, виконуючи свій національний обов'язок праці для народу. І це він робив ціле своє життя по змозі своїх сил, знання і досвіду, часто з кривдою для своєї родини.

Тих кілька слів дуже загального огляду його життя, хай будуть посмертною подякою для нього від української громади і хай заступлять грудку рідної землі та китиці квітів на його могилу від друзів-коопера-торів, колишніх працівни-ків „Маслосоюзу“ і Ревізійного Союзу Українських Коопера-тив у Львові та від українських коопера-торів у вільному світі **СВОБОДА,**

Проф. Дмитро Шумей

Софія зі Шпитко Шумей

Гмінді познайомився з дочкою львівського інженера Софією Шпитко й після закінчення університетських студій звінчався з нею в катедрі св. Юра у Львові. Особливим вирізнянням для молодят був факт, що сам митрополит Андрій Шептицький поблагосло-

Ділімося з рідними, приятелями і знайомими сумною вісткою, що дня 20 січня 1980 року упокоїлася в Бозі в Стрию в Україні на 89-ім році життя наша Найдорожча Мама, Бабуя і Пррабабуя

бл. п. Антонина з БІЛЕЦЬКИХ МАРТИНКІВ,
дружина бл. пам. о. проф. Осипа Мартинків.
Болючою втратою прийті

дочки: Іrena, Наталя, Оксана,
сини: о. Мирон з дружиною Мартою,
—Орест,
внуки і правопуки,
ближча і дальша родина в Канаді,
Америці й Україні

НА СЛУЖБІ НАРОДОВІ

вив їх на нову дорогу життя.

Спершу сл. п. Д. Шумей учителював у гімназії в Долині, працюючи водночас як наставник хлоп'ячої бурси. Учив історії і географії. Вчив гарно й умів своїми предметами зацікавити учнів. Щоправда, вимагав він від них праці, але при тому був справедливий, тому учні його дуже шанували. Навчаючи, плекав у молоді національну свідомість і дбав про виховання гарних і стійких характерів. Шиканувала його за те польська шкільна влада. Коли поляки замкнули нашу гімназію в Долині, проф. Шумей перенісся до української гімназії в Коломії, де також звертав головну увагу на плекання патріотичного духа в молоді. Там народилася його дочка Ірина.

Мав пок. проф. Шумей великий вплив на нашу молодь, тому шкільна влада в 1928 році перенесла його на захід, до польської державної гімназії в Березові, повіту Сянік, де переважало польське й жидівське населення. Було це велике горе для нашого вчителя-патріота, тим паче, що довелося в чужому середовищі виховувати доростаючу доню. Все ж таки панство Шумеїдиали й на чужині своїй дочці національне виховання, зберігаючи відома рідні традиції, влаштовуючи навіть для малого гуртка заточенців у своїй хаті національні свята. Так серед чужого оточення жив проф. Шумей понад 10 років, мріючи без упину про повернення на Рідну Землю. Але химерна доля поглинула над ним, бо коли здійснилися його мрії і він діждався повороту між своїх людей, то почалася II-га світова хуртовина й червона навала окупувала західно-українські землі.

В 1939 р. почав Покійник працювати в Стрию в повнісередній школі ч. 10, переживши тут важкі часи терору. З приходом німців до Стрия в 1941 році почав працювати в бюрі як перекладач, допомагаючи багато нашим людям, особливо селянам. Коли советські полічища йшли відруге на Галичину й почався в нас великий ісход із Рідної Землі, опинився і проф. Шумей із родиною на скітальщині. Доля хотіла, щоб він у своїй мандрівці переїздив коло Гмінду, де довелося йому побувати в час I-ої світової війни. Була це для родини зворушлива хвилина, бо пригадала їй минулі роки й першу скітальщину з часів I-ої війни. Пізньою осінню 1945 року опинився Покійник в американській зоні, в таборі ДП в Ашафенбурзі. Там включився активно в таборове життя. В 1951 р. виїхав із родиною до ЗСА. Один рік жив у Нью-Йорку, а потім перенісся до Чікаго, де жив до останніх днів свого життя. Був тут активним членом ООЧСУ і якийсь час головою тієї організації, виховував молодь СУМА, учителював у Школі Українознавства та був активним членом Учительської Громади. Тут стрінув його ще один удар долі, найважчий із усіх: 1960 року померла його дружина. В міжчасі дочка Ірина одружилася з д-ром Петром Поповичем.

Останні роки свого життя посвятив вихованню внуків, передаючи їм своє знання та любов до знедоленої Батьківщини. Після довгої і важкої недуги відійшов у країй світ 22 березня 1979 року.

Сл. п. проф. Дмитро Шумей, зразковий учитель, не жалів для громади своєї праці, ні часу, ні сил. До останньої хвиlinи життя турбувався долею Батьківщини, мріючи про повернення до неї. Був щирий патріот, як людина твердих принципів і непохитного характеру. Тривожило його майбутнє рідного народу, боліли невимовно всякі від'ємні явища нашого громадського життя. Та не діждав, бідний, країці долі для свого народу!...

Занадто точний, солдний і обов'язковий, проф. Шумей відійшов 2 роки тому від нас по вічну нагороду і стойть сьогодні перед обличчям Найвищого Судді та здає Йому звіт із свого життя і своєї праці на землі. Напевно той звіт здає він із найбільшою солідністю, бо велика солідність характеризувала завжди все його працьовите життя. Вічна пам'ять його імені і честь його тлінним останкам! Схиляючи в жалобі голови перед заслуженим громадянином і нашим щирим приятелем, ми не перестанемо ніколи згадувати його теплим словом!

Проф. L Bodnaruk

ПОМЕР ІВАН ДЕРЖКО

(Торонто, Онт.) «ПОСТУП» (XIV)

Іван Держко

Мов блискавка рознеслась пресумна вістка, що в суботу, 2-го серпня 1980 року, в Торонті, перервалась нитка життя відомого і вельми заслуженого громадського діяча Бл. Пам. Івана Держка.

Відійшов він у Вічність на 87-ому році довгой життєвої мандрівки. Його смерть витиснула слози жалю не тільки найближчої родини, але й всіх земляків Стрийщини.

Бл. Пам Іван Держко народився дnia 12 вересня 1893 року в місті Стрию в Західній Україні. Тут він ріс, ходив до школи та виховувався в релігійному та національному дусі. Як знаємо, Стрийщина — це одна з найсвідоміших під українським національним оглядом, цілої Західної України. Стрийщина видала зі себе багато провідних синів і доньок України, які терпіли і боролись за країну долю своєgo Народу.

Одним із цих синів України був Бл. Пам. Іван Держко. Відомий він з того, що був власником великої модерної пекарні при вул. Зеленій в Стрию. Це підприємство було широко знане не тільки в Стрию, але і в околиці, бо три великі вантажні авта розвозили печиво з пекарні Івана Держка по окінчаних містечках і селах, подібно, як це робив Маслосоюз. І. Держко давав працю багатьом людям і вишколював челядників-пекарів, які пішли в світ з фаховим знанням. Як ширий українець, цікавився культурно-освітнім і організаційним життям у Стрийщині. Був членом спортивного Т-ва «Скала», Читальні Просвіта, Міщанського Т-ва «Бесіда». В 1938 році складав щедрі жертви на поміч Карпатській Україні.

Спокійне життя Держків

бл. п. Григорій Угера і бл. п. Іван Угера

закінчилося з вибухом Другої світової війни. Треба було покидати Рідні Землі та йти світ за очі. Якийсь час Іван Держко перебував з родиною на Чехах. В місяці лютому 1948 року він з родиною прибув до Канади і осів в Торонті. Сталось це за старанням братанка Михайла Держка (вже покійного). На вільній канадійській землі Іван Держко продовжив свою улюблена професію — пекарство. В 1950 році провадив пекарню «Вікторія», а від 1952 року був співласником великої та загально відомої в Торонті пекарні «Dempster». Пекарня ця була славна з виробу добірного різномірного печива, яке доставляли не тільки до Торонта, але й до окінчаних міст.

В 1968 році з причини недуги, І. Держко був змушенний лишити пекарню і піти на відпочинок. Від самого початку прибуття до Торонта, він був активним у церковному й громадському житті. Був членом нашої парафії, членом наших організацій та установ. Радів успіхами українського зорганізованого життя, а болів невдачами. Часто линув думками на Україну та тужив за рідним містом Стриєм, в якому провів свої молоді літа. Розрадою для його було гостили в себе в Торонті земляків-приятелів. Заупокійну Службу Божу і Паастас відслужив о. Мітрат Семен Іжик в асисті о. диякона Олександра Бодуйкевича. Службу дяка сповняв Михайло Ярко з Верчан. Після Богослуження відбувся поминальний обід у ресторані Григорія Становича в Лакпорти. Приявними була ціла стрийська родина: пані Мирослава Держко (дружина покійного Михайла Держка) зі сином Ярославом і донькою лікаркою Лідою з її мужем Теодором, Степан Янківський з дружиною Марією, Олександр Мельник з дружиною Надією, Михайло Ярко з дружиною, Михайло Біра-

Все на світі кінчиться, так і кінчиться людське життя. Скінчилося те довге трудяще життя і нашого Івана Держка в дні 2-го серпня 1980 р. В дніх 4 і 5 серпня прийшли священики, родина й знайомі до похоронного заведення Кардинала, щоби в Панахидах помолитися за упокій душі Бл. Пам. Івана.

В середу, 6 серпня, в парафіяльній українській католицькій церкві Пресвятої Ев-

«ГОМОН УКРАЇНИ».

БЛ. П. ГРИГОРІЙ УГЕРА І БЛ. П. ІВАН УГЕРА — ДВА БРАТИ ІЗ СТРИЙЩИНИ

У неділю, 17 лютого 1980 року, Іван Угера несподівано помер. Не стало між живими приятеля і друга та мужа пані Соно. Пішов бл. п. Іван у Вічність за своїм дорогим братом Григорієм, який помер теж несподівано, 14 червня 1978 р. у Торонті, а Іван Угера похоронив його у Вінніпезі на цвинтарі Всіх Святих. Тепер вони там обидва спочивають вічним сном та снять про Стрийщину.

Бл. п. Іван Угера народився 4 липня 1909 р. в селі Грабовець, біля Стрия, в Україні. Працював якийсь час біля Дрогобича, а опісля мав своє власне автобусне заведення. До Канади приїхав у 1948 р. зі своїм братом, який у 1950 році перейшов жити до Торонта, де був активний в українській громаді. Іван був членом Інституту Просвіти і складав похвіст на будову Інституту. Був він членом парафії Христа Царя, а пізніше став членом катедри Св. Володимира і Ольги. На цвинтарі Всіх Святих поставив пам'ятник для Григорія і для себе.

У неділю, 24 лютого, в катедрі Св. Володимира і Ольги, Панаходу служили: о. парох Роман Кисілевський, о. митрат Семен Іжик і о. крилошанин Антін Пакош. Співав хор «Думка» Інституту Просвіти під керуванням п. Іллі Буячка. Глибокого змісту проповідь виголосив о. митрат Семен Іжик, особистий друг бл. п. Івана.

В понеділок, 25 лютого ранком, Заупокійну Службу Божу служили: о. парох Роман Кисілевський, який виголосив прощальну проповідь та о. крилошанин Антін Пакош. Тіло покійного Івана спочило навіки на українському цвинтарі Всіх Святих у Вінніпезі.

Почесними біля домовини були: Степан Янківський, М. Валюс, М. Хомин, Д. Чарний, В. Кордульєв, П. Салига, Р. Ко-

бл. п. УГЕРА ГРИГОРІЙ і ІВАН — два брати
Фундатор-меценат ЕУ — дол. 2.000,—

Посмертну Фундацію ЕУ зложила в пам'ять обох братів дружина бл. п. Івана, пані Соно Угера, Вінніпег, Канада.

ковський, пані Шило, Василь Рошко, Петро Башук, Іван Паркасевич і священики: о. Мітрат Семен Іжик і о. диякон Олександр Будуйкевич.

В часі обіду було виголошено кілька промов. В імені родини промовляла пані Мирослава Держко, яка зі своїм мужем, тепер покійним Михайлом (брatanok Bl. Pam. Ivana) постарається спровадити до Канади Івана і Лесю Держків. Вона говорила про життєвий шлях покійного Івана Держка. Михайло Ярко поділився своїми споминами про Стрийщину. Промовляли ще о. Мітрат С. Іжик та Іван Паркасевич. Кінцеве слово виголосив С. Янківський, дякуючи священикам, родині, стриянам, знайомим за

участь в Богослуженні і на поминальнім обіді. Згадав теж теплими та ширими словами покійного Івана Держка, про його пекарню в Стрию, до якої він молодим ще юнаком заходив часто і гордився тим, що українське підприємство так гарно розвивається. Також згадав про свої відвідини Івана Держка в Торонті, як він його сердечно приймав і показував свою велику пекарню «Демпстер». Свою промову закінчив С. Янківський словами: «Хай буде вічна пам'ять дорогому й незабутньому українському патріотові Іванові Держкові!»

Приявні спільно відспівали молитву «Достойно есть» і «Вічна Пам'ять!»

роль, Н. Лаба, В. Жиф. Домовину несли: Р. Гавrilів, С. Романяк, Г. Жук, С. Кечко, М. Срібний і М. Тріш.

У глибокому смутку залишив дорогу дружину Соно, багато друзів і рідних та знайомих, як в Україні, так і в Канаді.

Після похорону відбулася тризна в „Голден“ ресторані. Молитву провів о. парох Роман Кисілевський, а кінцеву молитву провів о. крилошанин Антін Пакош. Зворушливу промову від імені родини та друзів виголосив Степан Янківський. Він згадав життєвий тяжкий шлях друга Івана та його брата Григорія. Згадав, що це були вірні сини України. Степан Янківський зложив сердечну подяку отцям, хористам, тим, що несля домовину, що зложили квіти, що приготували гостину-тризну, а закре-ма щиро дякував пані Соно, яка, як вірна дружина, доглядала і опікувалась бл. п. Іваном, і дякував усім, що прибули на похорон і тризну, і тим віддали останню прислу-гу покійному Іванові та його братові покійному Григорієві.

Друзі — Степан Романяк і Роман Гавrilів ввоцали присутніх. В. Кордульєв перевів збірку на пресовий фонд „Поступ“, „Гомону України“ і „Шляху перемоги“.

В пам'ять Івана Угери і Григорія Угери з їхнього спадку приділено на Українську Канадську Фундацію ім. Тараса Шевченка \$2,000.00; на Наукове Товариство ім. Шевченка — \$2,00; на Український Вільний Університет у Мюнхені — \$2,00.

За це належиться признання і ширя подяка для пані Олії Угери (дружина Івана), для п. Степана Янківського і пані Роми Романяк, виконавцям тестаменту та для Романа Гавrilova і Степана Романяка, які займались похороном.

Концерт у пошану Т. Шевченка у Варшаві. Давній мішаний хор „Думка”. Солісти: В. Денисенко перший зліва, а другий польський бас Ладиш. Диригент А. Полянський.

W.DENYSENKO

ПЕРЕД ВИСТУПАМИ В. ДЕНИСЕНКА

Володимир Денисенко, перший бас-барiton Державного Театру у Варшаві, народився у Польщі з батьків українців. Проживаючи ціле життя в тій країні, наш мистець прекрасно володіє українською мовою, знає історію свого народу, його музичну та письменницьку культуру. Його професійні друзі знають з якого народу він виводиться і власне через ту свідомість і явність шанують його. Доказом величного йому признання як людині і співакові були 30 літні святаування його сценічної праці, відзначеної дирекцією Театру, виставленням опери Борис Годунов, якої героя наш співак так чудово втілює і своїм могутнім голосом і акторською грою. Не багато співаків, котрі б у 50-у році життя обходили 30 ліття сценічної праці. Владко прибув до Великого Театру почерез свої дебюти у Вроцлаві та Битомі. Там, набравши доволі співацької рутини та зробивши відповідний репертуар, вступив на сцену у Варшаві, щоби враз з найкращими польськими вокалістами як: Ладиш, Папроцький, Гіольський, Охман, Шепанска, очолити державну оперу. Крім виступів у Польщі, земітними були гостинні виступи того ж Театру в ССР, Чехословаччині, Італії, Німеччині, Болгарії і Румунії, завжди з участю нашого мистеця-співака Денисенка. Тут наведемо деякі важніші вислови критиків, а саме: ОПЕРА Н. НЮЗ 1978 Дан Поттс писав з нагоди опери ЕДІП, з поміж усіх виконавців тієї ж опери найбільш треба вирізнати баса Денисенка в ролі головного жреця в суперягтивному виконанні... З нагоди Фестивалю Весни у Празі (1968) в ОПЕРА НЮЗ з'явилася оцінка Джеймса Сатквіла в якій він писав, що усьому репертуарі того ж фестивалю найбільшу увагу звертає на себе бас Денисенко, красою і силою голосу та сценічною грою. Також оцінки про той Фестиваль Весни з'явилися у муз. журналах як: Опера в Лондоні, Мюзікал Америка в Н. Йорку та НЮ ЙОРК ТАЙМС. Після виступів Великого Театру в Москві, муз. критик Ханев писав, що... Денисенко володіє великим і добрим басом та обдарований непересічним сценічним талантом. Усе те йде в парі з його могутньою поставою та особовістю. Це справжній герой опери!...

З нагоди європейського конгресу лікарів у Варшаві, Великий Театр виставив Бориса Годунова з Денисенком в ролі героя опери. Швейцарський муз. критик Аббаг з Цюриху писав в Ангорнер Анцайтер... ім'я Денисенка мусимо собі запамятати. Уже могутньою поставою він домінував сцену, а голосом нагадував великого Шаламана.

Напевно мало з нас знає, що у книзі

У супроводі хору сольо співає В. Денисенко, що стоїть перший зліва.

ГУ ІЗ ГУ можна знайти ім'я нашого співака з Польщі, Владка Денисенка. Це очевидно декілька голосів чужинецьких критиків, крім цілої плеяди польських критиків як: Грабовська, Чайковська, Каньскі, Буковські, Серпінський на чолі зі знаменитим та вимагаючим Вальдорфом.

У виконанні Денисенка партії таких опер: Борис Годунов, Дон Карльос, Кармен, Сільська Лицарськість, Жидівка, Тоска, Фауст, Фігаро, Севільський Цирульник, Едип, Аіда, Трубадур, Галька, Страшний Двір, Макбет та Отелло.

Українській громаді поза океаном Денисенко невідомий, зрештою не тільки він. Тож познайомитись з ним це наша привілеєність, як рівнож і наш обов'язок. Від себе можу сказати, що Владко добрий співак, гарна людина та хороший приятель. Я щасливий, що пізнав його та що разом працюємо в Великому Театрі. Владко співає в ньому, я працюю над голосами молодих співаків та концертую. Від мене, вашого давнього знайомого і співака прохання до усіх наших громад у США і Канаді: Привітайте нашого Владка широ, тепло і масово та докажіть, що ми, українці, культурна нація і дорожимо усіма тими, котрі думають і відчувають так як ми! Люблю Мишок

В. Денисенко — соліст опери і балету у Варшаві під час 30-річчя його мистецької діяльності. — "Екран", Рік XX, Ч. 112-113, Січень-Квітень 1981

DROGIEMU JUBILATOWI
GRATULUJEMY DOTYCZĄCYCH
PIĘKNYCH OSIĄGNIĘĆ ARTYSTYCZNYCH
I SKŁADAMY GORĄCE ŻYCZENIA
WIĘLUSZCZE LAT PRACY
W SLUŻBIE POLSKIEJ KULTURY MUZYCZNEJ
WARSZAWA 29 stycznia 1980 roku
DYREKCJA I ZESPOL
TEATRU WIELKIEGO W WARSZAWIE

Про що 'Тирса' шелестіла

姊妹都市友好親善公演

Вірляна Головко

Співачка Маркіяна Дубляниця-Гузар

КОНЦЕРТИ МАРКІЯНИ
ДУБЛЯНИЦІ-ГУЗАР
У ВЕЛИКІЙ БРІТАНІЇ

У вересні 1980 р. до Великої Британії прибула з Торонто Маркіяна Дубляница-Гузар, щоб під патронатом Союзу Українців у Великій Британії виступити з концертами. Вона відома українському громадянству у В. Британії, бож у 1948-1953 роках проживала в м. Ноттінгемі, була активною в громадському житті та виступала більше 50 разів сама, чи спільно зі своїми сестрами, які були відомі як вокальне тріо "Сестри Дубляници", а також виступала в дуеті зі своєю сестрою Дарією.

Музичну освіту Маркіяна започаткувала ще на рідних землях у Музичному Інституті ім. М. Лисенка в Переяславі, а на чужині, продовжувала навчання в таборах для втікачів у Карльсфельді та Бертесгадені, а згодом у вокальній студії Елси Домбергер у Мюнхені. Вийшвши до Канади Маркіяна продовжувала там свої музичні студії в Торонто, у вокальній студії А. Піддубної-Лисенко. В Торонто вона часто виступала на релігійних, національних

Фінальна точка програми «Водограй»

І усім членам, співачкам-співакам, танцюристам і танцюристкам, як рівно ж членам оркестри багато успіхів у дальшому мистецькому літі до вершин. Будьте жрецями української пісні, танцю і мови!

Василь Матіаш

Хор „Тирса“ і Танцювальний Ансамбль „Боян“ — Вінніпег (Канада)

Український Студ. Хор „Тирса“ і Танцювальний Ансамбль „Боян“ — Вінніпег, Канада у своєму небуденому турні здобувся на ще один рідкісний осяг у розголосенні краси української пісні і танку — своїми виступами у далекій країні „Ходячого

Сонця“ — Японії та вписав ще один триумф не тільки у своїй історії хору, але також у анналах української мистецької культури у світі.

Численна японська публіка очарована українською піснею і танком у мистецькому виконанні обох ансамблів зготувила їм незабутні овації.

“Тріо Сестри Дубляници”

Зліва: Дарія Дубляница, Ліда Дубляница, Маркіяна Дубляница-Гузар (Лемківський одяг)

СВОБОДА,

Кренфорд, Н. Дж.—Тут, під фірмою видавництва „Ключі“, видано англомовний „Український фільмовий довідник“, автором якого є критик і дослідник кіна Роман Савицький, голова Фільмового відділу Публічної бібліотеки в Елізабет, Н. Дж.

Надрукована праця, перша цього роду, є селективним і критичним довідником кінофільмів (у більшості звуконосних), які можна почити або й купити в ЗСА. Канаду, у випадку декількох фільмів — у Західній Європі.

З дуже малими відмінами довідник не включає аматорських чи невикінчених фільмів. Зате складається він із найкращих професійних повнометражних ігорвих і документальних продукцій, які показують Україну, українців і їхню культуру.

ру незалежно від того, чи самі фільми виконано українською чи іншими мовами.

Аннотованний довідник охоплює, наприклад, повнометражні фільми таких режисерів, як О. Довженко, І. Савченко, С. Параджанов, та документальні продукції таких визначних фільмів, як Жульєн Брасн, Юрій Луговий, Славко Новицький, Іван Процик, Богдан Солук, Юрій Тамарський і інші. Описані фільми створено на історичному європейському чи на недавньому американському матеріалі та випродуковано в кращих студіях Північної Америки або в інших країнах.

Біля кожного фільму названо джерело-фірму, яка да-

ний фільм продає або позиціяс. Довідник нотує теж дату випуску фільму, його формат (35 чи 16 мм), називу кіностудії, час тривання в хвилинах і мову. Найновіші фільми, описані довідником, випущено в прокат 1979 року.

Останній розділ праці п.з. „Українці у фільмовій і телевізійній індустрії“ реєструє кінофільми і телевізійні програми світу з не-українським сюжетом, у яких брали участь українці або мистецтв українського походження. Тут зібрано вперше комплектні списки (перевірені в понад 30 джерелях) мистецької праці таких режисерів, як С. Бондарчук, Є. Деслав,

Е. Дмитрик, Р. Кройтор; таких акторів, як І. Годяк, М. Мазуркі, Дж. Пеленс, А. Стен; праці українських продюсерів: фільми з участю українських мистецтв, сім'яків, письменників-сценаристів, техніків і багатьох інших.

Праця розрахована на працівників і любителів кіна, а головно на школи, бібліотеки й освітні інституції взагалі. Довідник присвячений пам'яті режисера-пісменника Олександра Довженка. Видання у фонду наукової фундації Володимира Войниловича із Гемпстеду, Н. Й. Замовляти Довідник слід чеком на 3 (три) долари, висписані на: Roman Sawicky, P.O. Box 375, Cranford; N.J. 07016.

VOLOSHKY SINGERS

DIRECTOR
A. Kvitka Hanushevsky-Kozak

Originator & Musical Director of
VOLOSHKY SINGERS since
1963. 3 other albums available.

The Voloshky Singers have met with instantaneous success in the Pacific northwest since their inception in 1970. Their hi-lites included concerts with the Kuban Cossacks, the distinguished baritone M. Minsky and the Cheremshyna Dance Ensemble (Vancouver). In spring 1974 the group performed in Spokane, Washington for EXPO '74, and that summer for FOLKFEST '74, a gala festival in British Columbia. The national CTV network show "Oompapa" engaged the Voloshky Singers upon two different occasions, and said of them, "...the voloshky are those beautiful bright blue Ukrainian cornflowers, and the music of these young women is as haunting and delicate as the lovely and fragrant voloshky."

Kvitka Hanushevskaya-Kozak has skilfully, creatively and with dedication, directed and sang with the Voloshky since 1963. Two successful L.P. albums have been produced, although the composition of the group has changed considerably over the years. *Yuni Mriyi*, the title of the third album reflects the aspirations, dreams and reminiscences of these young Ukrainian singers.

У СЛАВНУ ПАМ'ЯТЬ ЗЕНКА ГРИЦАЯ

У 1927 р. на парафію села Чернихів прийшов з родиною о. декан Йосиф Грицай. В нього було троє дітей: Только, Зенко і Оксана. Коли Зенко закінчив середню освіту в Тернополі, записався на теологічні студії, щоб по батькові залишився в родині священичий рід. Однак згодом він залишив студії теології і повернувся до своєї рідні.

Як інтелігентна людина зразу включився до активної праці в Т-ві "Просвіта" до спортивного т-ва "Сокіл", а найбільше праці присвятив для місцевого кружка "Рідної Школи". При цьому кружку зорганізував мандолінову оркестру, яка брала активну участь не тільки під час виступів Соколів на фестивалях, де грава національний гімн і пригравала до вправ сокільським чотам, але майже кожної неділі з хористами грали спільно Сл. Божу в церкві аж до приходу большевиків 1939 р.

З початком 1940-го року "большевицькі визволителі" забрали Зенона і його батька з тисячами інших земляків на Сибір. Тоді була сурова зима. Під час транспорту батько замерз у вагоні, а Зенон перебував на Сибірі на невільничій праці понад 10 літ. Зі Сибіру повернувся з підірваним здоров'ям щасливо до Чернихова.

Якийсь час Зенко проживав при родині нареченій Наталки Семчишин, а згодом одружився з нею. У селі Чернихові одержав посаду учителя в місцевій школі, де він учителював до 1980 р. Дня 13 грудня несподівано помер на 68 році свого трудящого і стражданого життя.

L to R. Seated: A. Kvitka Kozak, Theresa Duda.
Standing: Lida Hoffman, Mary Kernycky, Sonya Tokar,
Sonya Kozy, Martha Huzyk.

VAN SUN
SEPT. 26-1970
LYNN ZARSKY LYDIA HUZYK, PHYLLIS MYSKO, ANN KOZAK and BARBARA MYSKO
their albums disappear from store shelves but they only sing for fun

Задній ряд зліва до права: Богдана Станько, Леся Круль, Ярослава Станько-Старак. Передній ряд: Калина Ганушевська і Анна Квітослава Ганушевська (Квітка).

Спи спокійним сном, Дорогий
Побрятиме, нехай рідна Земля буде Тобі
легкою. Твій Побрратим Михайло Ступка

У поневоленій Україні

ОРХЕСТРА ПРИ КРУЖСКУ „Р.І.“
В ЧЕРНИХОВІ 22. IX 1945 р.

**ЕНЦИКЛОПЕДІЯ
УКРАЇНОЗНАВСТВА**
НАЙКРАЩА ЗБРОЯ
ЗА ПРАВДУ УКРАЇНИ...

**ПАМ'ЯТАЙТЕ ПРО
БРАТІВ У ПОТРЕБІ**

Баль інженерів 1981 р. в Лос Анджелесі

Дев'ять молодих дебютанток зі своїми ескортами розпочали традиційний баль інженерів 1981 р. в Лос Анджелесі, Каліфорнія.

Балі інженерів увійшли в традицію українців Каліфорнії, як і рівно ж іншів інших південнозахідних стейтів, як найкращі балі року. На цих балах панночки українського походження роблять свій дебют, друзі та знайомі розкинені по різних містах та стейтах мають нагоду зустрітись та забавитись, а управа українських інженерів докладає щороку багато зусиль та старань, щоб баль вийшов якнайкраще.

Цьогорічна управа в складі: Голова — Зенон Захарієвич, містоголова — Олег Чайковський, секретар — Євген Івах, скарбник — Богдан Микитин і організаційний — Юрій Семенюк влаштували баль інженерів у гарних та вигідних приміщеннях готелю Гілтон та запросила з Чікаго український молодечий ансамбль „ВОДОГРАЙ“, який забавляв нас гарними українськими мелодіями до 2-ої години ранку.

Презентацію дебютанток перевела вміло пані Наталка Климкович зі Сан Дієго, яка рівно ж зайнялась зорганізуванням та підготовкою дебютанток. Слідуючі

панночки дебютували (з ескортами): Ліса Дядик (Юрко Ємець), Лана Валюх (Марко Дядик), Мотря Климишин (Маркіян Вжесневський), Роксана Ліса (Григорій Сокіл), Міна Захарчук (Андрій Захарієвич), Галина Сиволап (Василь Кімак), Джейн Дядик (Стефан Сокіл), Марта Росола (Маркіян Дидик) і Уляна Олексишин (Орест Балабан).

Як попередні балі інженерів так і цьогорічні втішаються великою участю молоді. Це одинаока українська імпреза, яка до вподоби старшій і молодшій генерації. Це один вечір в якому всі гарно та весело можуть забавитись. Причина в цьому, це найкращі та найбільш відповідні приміщення для балю, презентація дебютанток, заангажування по змозі одної з найкращих українських ансамблів або оркестр та відсутність усякого роду промов. Своєю чисельною участю українське громадянство доказує, що цього роду балі їм до вподоби.

З ліва на право: Перший ряд, Лана Валюх, Роксана Ліса, Джейн Дядик і Уляна Олексишин. Другий ряд, Ліса Дядик, Мотря Климишин, Міна Захарчук, пані Наталка Климкович, Галина Сиволап і Марта Росола.

ВОДОГРАЙ — Чікаго в Лос Анджелесі — Каліфорнія

Презентація дебютанток

Водограй — Чікаго у Льюїс Анджелесі-Каліфорнія

НОВА УКРАЇНСЬКА ПРОФЕСІЙНА

І МИСТЕЦЬКА СИЛА ГАЛЯ КОЗАК

ГАЛЯ КОЗАК

Галя покінчила студії з відзначенням на Темпл Університеті у Філадельфії, осягнувши ступінь бакалавра з німецькою мовою і літературі, але окрім того вона володіє перфектно мовою французькою, еспанською, польською, російською і українською. Під час своїх студій вона була активною пластункою, навчалась у суботніх школах українознавства, та згодом учителювала 5 років у Рідній Школі. Під час своїх студій вона брала лекції балету, у Роми Прийми-Богачевської, як також виступала з різними українськими танцювальними ансамблями. Залюбки Галя виконує сольові українські танки й з ними виступає на різних українських імпрезах.

У роках 1979—1980 Галя перебувала у Південній Америці в ролі торговель-

ного керівника фірми INCO Safety Products, та фірми Davis Elliot International, Inc. Та остання фірма висилала Галю також до Європи у рр. 1974—1978 як керівника експорту. Де б вона не перебувала, у вільних хвилинах нав'язувала зв'язки з українськими товариствами. У Сао-Павліо, літом 1980 р., навіть помогала тренувати тамошній український танцювальний ансамбль. Галя є дуже вродливою дівчиною і її виступи на сцені є дуже ефективні. Незалежно від того, що вона родилась і виростала поза межами України, її народні танки мають докладний стиль і автентичність. Треба погратулувати мамці п. Галі, що зуміла її так гарно виховати, та зашепти йї нашу культуру.

По виступі Віз. Хору в Нью-Йорку зустрілися старі приятели з учасниками програми в дні 9 лист. 1980 р. Зліва стоїть: І. І. Жук, д-р М. Антонович, п. Душник, А. Луців і мист. М. Мороз з дружиною. За Л. Жук стоїть Терен Юськів. Фото Р. С. Голіата.

**СПОРТОВЕ ТОВАРИСТВО „УКРАЇНА”
ЛІВІВ (1911 — 1981)**

Який трагічний ювілей цього заслуженого столичного Спортивного Товариства?!

Дати 1911 — 1981 говорять ніби про те, мовляв, Ювіляти — живій, здоровій, цього року сповниться 70 літ від, а насправді вона в наслідок воєнних дій мусила часто припиняти свою діяльність, а двічі (1939 — 1941 та 1944 до тепер) загалом переставати існувати. В першому випадку большевицькі окупанти, яким сіллю в оці була сама назва Товариства, насильно звели червоно-чорних (званих так популярно від колорів їхніх однотройок) із жидівською „Госманею”, під мало романтичною назвою, щось, як ...Шкіротрест”. З вибухом німецько-советської війни Спортивне Товариство „Україна”, мов птах мітичний Фенікс, з пожарищ воєнних дій зірволося до нового високого літтання, граючи провідну роль в новопосталій Українській Футбольній Лізі, а перемогами над німецькими фронтовими дружинами місту і світові доказуючи, що в спорти, як і в інших ділянках життя, „на Сході — ми!”

Від часу другої московсько-більшевицької окупації і дотепер Ес- Тє (“Спортивне Товариство”) живе вже тільки „ін” пекторе” в серіях українців Львова та Західної України та в серіях української еміграції.

Коли перші з цих категорій кріпляться успіхами наслідників червоно-чорних (спочатку були це змагуни Обласного Будинку Офіцерів (ОБО), яких тренував колишній сяновик Мирослав Турко, а тепер Спортивний Клуб „Карпати”, який, менш-більш у 60-річчя „України”, під проводом її колишнього змагуна Карла „Лъоля” Мікльоша, здобув несамовитий успіх: Чашу Советського Союзу!). Українці в діаспорі ювілейними імпрезами в Філадельфії, 20 й 21 червня 1981 та пропам'ятою книгою закріплюють світлу пам'ять і велики заслуги С. Т. „Україна” та його послідовників у Західній Україні, для підйому духа і віри в нашу перемогу серед широких мас населення.

**

Після Першої світової війни наші спортивні клуби (майже ідентичні з їхніми футбольними дружинами) пробували вести діяльність виключно в своїй окремій футбольній лізі Українського Спортивного Союзу. Але вдергати таку лігу покищо було неможливо: замало було наших клубів, замало глядачів, щоб покривати кошти змагань на виїздах. Дедалі слабша інтенсивність і фреквенція змагань спричинила відлив змагунів до польських клубів, яким там загрожувала польонізація. По більших містах така сама загроза — вже в масових розмірах — стояла перед численним міським населенням, яке ходило на змагання місцевих польських клубів і становало їхніми льюальними, а там і національними компатріотами...

Віч-на-віч із таким станом (1924-1928) футбольний провідник С. Т. „Україна” — Львів, дир. Євген Чучман рішився вписати червоно-чорних до державного футбольного Союзу.

Спочатку непопулярний серед однієї частини громадянства, цей хід викликав протести й закиди співжиття з окупантами. Пізніше життя виявило, що такі закиди не мали багато спільногого ні з розумом, ні з реальним життям. Українські змагуни й українські глядачі побачили, що їхнє місце по боці не місцевих польських клубів, тільки по стороні рідних українських — з синьо-жовтим щитком на грудях.

Перемоги над польськими клубами — в тому числі й над б. чемпіоном Польщі „Погонею” (Львів) — показали україн-

У 70-річчя СТ „УКРАЇНА”-ЛЬВІВ

Роман Пазуняк (тепер Філадельфія) в акції під воротами мадярської лігової дружини „Будафон” під час переможних (2:1) змагань у Львові. Праворуч Роман Цимбала (тепер Нью Джерзі).

Гокеїсти СТ „Україна”, які перемогли в 1937 році колишнього чемпіона Польщі „Погонь”; Стоять (зліва направо): Ліщинський, Маринець, Ю. Дицьо, Скрипій, Бучацький, Посацький, Бубела, Лисик, В. Дицьо.

Інж. Я. Ярмович
організатор і перший ланковий
наколесників

Сот. Мих. Петруняк
другий ланковий

Найкращі наколесники Львова в останніх роках перед війною — дружина СТ „Україна”; стоять (зліва направо):
М. Івасів, Д. Буцик, С. Лата, М. Степаняк, І. Бабій.

ПОЯВИВСЯ „АЛЬБОМ
УКРАЇНСЬКИХ КНЯЗІВ,
КОРОЛІВ, ГЕТЬМАНІВ
І ПРЕЗИДЕНТА”
ЦІНА: 2 дол

шт, що вони не засуджені в житті на самі поразки, на які засудила їх (теоретично, тільки на 25-літ) Рада Амбасарів. Не дати нашим людям нагоди перемагати окупантів в спорті було б, просто, непростим гріхом.

Таку поставу зняла „Україна”, а за нею інші клуби: „Пролом” — Станіславів, „Сян” — Перешибль, „Поділля” — Тернопіль, „Скала” — Стрий, „Ватра” — Дрогобич, „Ропник” — Борислав, „Скала” — Мостиська, „Бескид” — Надвірна й інші.

Коли ці клуби виховали численні кадри своїх змагунів, тоді (в рр. 1934-1937) мало сенс відновлення діяльності Українського Спортивного Союзу. Два табори тепер мали природні поділ праці і завдань: клуби, належні до державного футбольного союзу — вдергати „по своїй стороні” великоміське населення і змагунів, вдергувати духа перемоги в усіх українців та засобляти клуби Українського Спортивного Союзу змагунами. А завданням цих клубів було обхопити спортом молодь передмість, малих містечок і сіл. Назагал гармонійна співпраця спортивців обидвох таборів (які насправді були одним табором, якщо не враховувати встягання не дуже політичних політиків) так налякала поляків, що 1937-го року вони розв'язали Український Спортивний Союз, якого клуби і змагуни тоді продовжали свою працю до кінця польської окупації під опікунчими крилами Сокільської Організації.

Таку саму тіловиховно — спортувати та політику вели наші спортивні клуби й товариства під чехословацькою і румунськими окупаціями. А як прийшлося стати зі зброєю в руках — всі однаково спішли до „повстанських” — чи була це Дивізія „Галичина” чи УПА. І так само, як колись на спортивному майдані, — співпрацювали один з другими.

Доволі однобічна спортова діяльність С. Т. „Україна” — майже виключно футбольні змагання — збагатилася 1930-го року оснуванням гокейної секції, яка за 8 років наздігнала найвищий рівень польського гокея і того ж року перемогла над „Погонею” 1:0 дійшла до державних чверть-фіналів. Німецькі звітовдавці з часів війни призначали змагунам „України” рівень європейської екстра-класі!

А вже найвищий вершок діяльності — в ширину, і вгору — Товариство осягнуло в другій половині 30-х років, за головства дир. Олександра Левицького, власника фабрики пасті „Елегант”. З першорядним футболом (Україна била тоді 2:1 шостий професійний мадярський „Будафон” і в тому ж відношенні шлеський „Домб”, коли „Погонь” грава з цими клубами тільки внічию 1:1, і саму ж „Погонь” тоді вже втретє перемогла), з першорядним гокеєм, з дуже добрим боксом, який зорганізував Тонько Білій, (сам дійшовши до чверть-фіналів Польщі), з безконкурентними наколесниками на всю тодішню південно-східну частину „моцартовог” Польщі (асм Степаняк і Бабій) — „Україна” була першою величиною серед українських клубів усіх трьох західних заборів і не гірша від нікого, якщо не найкраща спортова організація міста Львова, що його десять літ тому рахували за „тврдину польського спорту”.

За таку поставу й успіхи червоно-чорних — в умовах підпольської господарської „бідосі” та нікік не прихильного трактування окупантами — треба Ювіляти, якій від народження судилося з 70-ти прожити тільки 33 роки, зложити найглибший поклон вдячності й подиву!

О. Нік

ВСІ НА ФРОНТ
РОЗБУДОВИ
„ЕКРАНУ”

З ДНІВ СЛАВИ УКРАЇНСЬКОГО СПОРТОВОГО ТОВАРИСТВА «УКРАЇНА» У ЛЬВОВІ

„Україна” — Сальцбург — 1946 р.

„Україна” — Львів 1937 р. Відліва: Підлісецький, Магоцький І., Петрів, Гнуря, Босий, Скоцень, Воробець, Каратницький, Мікльош ІІ, Богурет, Романець, Магоцький І., тренер Мур.

„Україна” — Військова німецька дружина. Змагання відбулися у Львові 1942 р..

Боксерська ланка Українського Спортивного Т-ва „ПОДІЛЛЯ” — Тернопіль 16-го зютого 1936 р. Стоять з ліва до права: ЗАЗУЛЯ, Евген ПАЩИН, ПАРТИКА, КОЗУБ, Осип ВОМПЕЛЬ, РЕШИТУХА, КАЗЬМИРОВИЧ;

Фота боксерів: Евстахій Загачевський

Мистецькі змагання між УСТ «Україна» і ПКС «Чарні» — Львів, квітень 1937 р. Середній ряд зліва українські змагуни: Дізьо, Кіт, Рудницький, Іван Ощудляк, Михайло Лейбюк, Юрій Левкович, Евген Пащин, Михайло Помірко, секундант команди «Чарні», секундант «України» Володимир Сія. Клячать змагуни команди «Чарні», позаду їх опікуни та урядовці.

Товариські змагання між командалами: збірна міста Львова та збірна міста Сосновца — Шльонськ, літо, 1937 року в Львові. Клячать змагуни збірної Львова. Від ліва до права: Евген ПАЩИН, Юрій ЛЕВКОВИЧ УСТ Україна, двох з польських клубів, (5) РУДНИЦЬКИЙ УСТ Україна, три змагуни поляки і останній ліворуч клячить секундант Володимир СІЯ — УСТ Україна. Стоять змагуни збірної Сосновца та судді.

Товариські змагання УСТ „УКРАЇНА” та ПКС „РЕСОВІЯ” — Жешув, весна 1938 р. Стоять від права до ліва: провідник боксерської ланки УСТ Україна мігр. права, Петро ХАРАК, студент мелітини, лікарський опікун ланки (українець прізвище невідоме), змагуни ланки: ДІЗЬО, ШОЛДРА, РУДНИЦЬКИЙ, Іван ОЩУДЛЯК, Антін „Тосько” БІЛИЙ, Юрій ЛЕВКОВИЧ, Евген ПАЩИН, Михайло ПОМІРКО. Решта стоять: „цивілі” — жешовяки”. Клячать змагуни „РЕСОВІЯ”. Праворуч клячить секундант УСТ Україна, Володимир СІЯ.